

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

SABINA KOZINC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**DELITEV "MONETARNEGA" DOHODKA EVROSISTEMA
MED POSAMEZNE NACIONALNE CENTRALNE BANKE**

Ljubljana, oktober 2007

SABINA KOZINC

IZJAVA

Študentka **Sabina Kozinc** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom **dr. Ivana Ribnikarja** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 10.10.2007

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. EVROSISTEM IN EVROPSKI SISTEM CENTRALNIH BANK (ESCB)	2
2.1. <i>CILJI IN NALOGE EVROSISTEMA</i>	3
2.2. <i>ORGANI ODLOČANJA ECB</i>	4
2.2.1. Svet (guvernerjev) ECB.....	4
2.2.2. Izvršilni odbor ECB.....	4
2.2.3. Razširjeni svet ECB.....	5
2.2.4. Odločanje v povezavi s finančnimi zadevami Evrosistema.....	5
2.3. <i>INSTRUMENTI DENARNE POLITIKE EVROSISTEMA</i>	5
2.3.1. Operacije odprtega trga.....	6
2.3.2. Odprte ponudbe.....	8
2.3.3. Obvezne rezerve.....	9
2.4. <i>SISTEM TARGET</i>	9
2.4.1. Temeljne značilnosti sistema TARGET.....	10
2.4.2. Sodelovanje v sistemu TARGET.....	11
2.4.3. Tok plačil v sistemu TARGET.....	11
2.4.4. Transakcije preko sistema TARGET.....	12
3. UDELEŽBA NACIONALNIH CENTRALNIH BANK V KAPITALU ECB	13
3.1. <i>KLJUČ ZA VPIS KAPITALA ECB</i>	13
3.2. <i>VPIS KAPITALA ECB</i>	15
4. RAZPOREDITEV ČISTEGA DOBIČKA IN IZGUBE ECB	17
4.1. <i>PRISPEVEK V REZERVE IN REZERVACIJE ECB</i>	18
5. PRENOS DEVIZNIH REZERV	19
5.1. <i>TERJATVE IZ NASLOVA PRENOSA DEVIZNIH REZERV</i>	21
6. EVROBANKOVCI V OBTOKU	22
6.1. <i>PREDSTAVITEV EVROBANKOVCEV V OBTOKU V BILANCI STANJA</i>	25
7. DENARNI PRIHODEK EVROSISTEMA	27
7.1. <i>RAZPOREDITEV DENARNEGA PRIHODKA MED NCB</i>	27
7.2. <i>PREHODNO OBDOBJE DELITVE DENARNEGA PRIHODKA</i>	28
7.2.1. Prilagoditve saldov znotraj Evrosistema.....	29
7.3. <i>METODA MERJENJA DENARNEGA PRIHODKA</i>	32

8. VSTOP BANKE SLOVENIJE V EVROSISTEM	34
8.1. <i>VPLAČILO KAPITALA</i>	34
8.2. <i>PRENOS DEVIZNIH REZERV</i>	35
8.2.1. Terjatev, priznana Banki Slovenije s strani ECB	35
8.3. <i>ZAMENJAVA GOTOVINE V SLOVENIJI</i>	36
9. SKLEP	36
LITERATURA	39
VIRI	39

1. UVOD

Z izrazom "monetarni" dohodek je mišljen denarni prihodek, ki ga ustvarjajo nacionalne centralne banke (v nadaljevanju NCB) pri izvajanju nalog denarne politike Evrosistema. Ta denarni prihodek je sestavljen predvsem iz t.i. "seigniorage" prihodka. To je prihodek, ki izvira iz izključne pravice Evropske centralne banke (v nadaljevanju ECB) in NCB, da izdajajo neobrestovane evrobankovce, ki imajo status zakonitega plačilnega sredstva v evroobmočju. Evropski sistem centralnih bank (v nadaljevanju ESCB) izraza denarni prihodek in "seigniorage" prihodek pogosto uporablja kot sinonima, s tem da se izraz denarni prihodek uporablja bolj pogosto. Delitev dohodka znotraj Evrosistema je omejena le na "monetarni" dohodek. Vsi drugi prihodki NCB (kot na primer dohodki od njihovih lastnih finančnih virov) ostanejo NCB, ki jih je zaslužila.

Za lažje razumevanje diplomskega dela sem na začetku na splošno predstavila Evrosistem in ESCB. V drugem poglavju sem najprej opredelila glavne značilnosti Evrosistema, njegov poglavitni cilj in temeljne naloge ter nato predstavila organe odločanja ECB, ki odločajo o denarni politiki in finančnih zadevah Evrosistema. Temu sledi opis instrumentov denarne politike Evrosistema, ki jih ECB uporablja pri vodenju denarne politike in preko njih dosega končne cilje. Ti instrumenti se delijo v tri glavne skupine: operacije odprtega trga, odprte ponudbe in obvezne rezerve. Izvajajo jih NCB s poslovnimi bankami v skladu z navodili ECB. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja, povezana s predstavljenimi operacijami denarne politike, in obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja, ki so povezane z operacijami denarne politike, sta komponenti pri izračunu denarnega prihodka. V nadaljevanju sem se osredotočila na sistem TARGET. Ta sistem sem predstavila podrobneje, ker se čezmejne transakcije, ki potekajo med centralnimi bankami EU in ECB, izvajajo predvsem preko omenjenega sistema. Neto obveznosti oziroma terjatve znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz transakcij preko sistema TARGET, pa so vključene v izračun denarnega prihodka.

V tretjem poglavju je predstavljena udeležba NCB v kapitalu ECB. Podrobneje sem obrazložila ključ za vpis kapitala ECB. Po tem ključu se poleg deleža NCB v kapitalu ECB določi še delež prispevka posamezne NCB k deviznim rezervam ECB, delež udeležbe posamezne NCB pri razporeditvi dobička ECB in razdelitvi denarnega prihodka Evrosistema kot tudi delež posamezne NCB v tehtanem sistemu glasovanja v povezavi s finančnimi zadevami Evrosistema. V četrtem poglavju sledi pojasnitev razporeditve čistega dobička in izgube ECB med posamezne NCB, v petem poglavju pa prenos deviznih rezerv na ECB ter terjatve NCB, ki izhajajo iz tega prenosa. Te terjatve so vključene v določena sredstva pri merjenju denarnega prihodka.

Evrobankovci v obtoku in njihovo izdajanje so predstavljeni v šestem poglavju. Svet ECB je kot zakonite izdajateljke bankovcev določil ECB in NCB Evrosistema. Vendar NCB so tiste, ki dajejo evrobankovce v obtok in jih jemljejo iz obtoka ter fizično operirajo z vsemi evrobankovci, vključno z bankovci, ki jih izda ECB. Neto terjatve in neto obveznosti znotraj

Evrosistema iz naslova razdelitve evrobankovcev v obtoku so ena od ključnih komponent pri izračunu denarnega prihodka. Na koncu poglavja sem na primeru avstrijske centralne banke prikazala izračun obveznosti iz naslova bankovcev v obtoku.

V sedmem poglavju sem se osredotočila na denarni prihodek Evrosistema, in sicer na njegov izračun ter delitev med posamezne NCB, kar je tudi namen diplomskega dela. Sprva sem opredelila definicijo denarnega prihodka in pojasnila koncept delitve med posamezne NCB. Denarni prihodek NCB držav evroobmočja se združi, nato pa se tem NCB porazdeli v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. To pravilo pa v praksi še ni zaživel. Do konca leta 2007 velja t.i. prehodno obdobje, katerega sem predstavila v nadaljevanju. Obrazložila sem prilagoditve saldov znotraj Evrosistema, ki se izračunavajo v tem prehodnem obdobju, ter pojasnila metodo merjenja in izračuna denarnega prihodka.

Na koncu sem posebej obravnavala še Slovenijo. Banka Slovenije se je 1. januarja letos pridružila Evrosistemu in s tem pridobila enake pravice in obveznosti, kot jih imajo druge države članice Evrosistema. V zadnjem poglavju sem tako prikazala obveznosti, ki jih je Banka Slovenije že izpolnila, ter na kratko predstavila zamenjavo gotovine v Sloveniji.

2. EVROSISTEM IN EVROPSKI SISTEM CENTRALNIH BANK (ESCB)

Za razumevanje delovanja ECB je potrebno ločiti pojma Evrosistem in Evropski sistem centralnih bank (v nadaljevanju ESCB). Evrosistem je centralnobančni sistem evroobmočja. Sestavljajo ga ECB in NCB držav članic¹, ki so sprejele enotno denarno valuto evro. NCB Evrosistema niso samostojne ali denarno suverene, ampak so samo agenti ECB (Ribnikar, 2003, str. 129). Od 1. januarja 1999 dalje je Evrosistem tisti, ki določa in izvaja skupno monetarno politiko za evroobmočje.

ESCB je bil ustanovljen v skladu z Maastrichtsko pogodbo in Statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (v nadaljevanju Statut ESCB/ECB). Sestavljajo ga ECB in NCB vseh držav članic Evropske unije (trenutno jih je 27), torej tudi NCB držav članic, ki evra še niso sprejele. Dokler obstajajo države članice, ki še niso sprejele evra, bo treba razlikovati med Evrosistemom in ESCB.

V Evrosistem trenutno ni vključenih 14 držav članic. Od tega je 9 držav², ki so članice EU postale 1. maja 2004 in dve državi³, ki sta članici EU postali 1. januarja 2007. V Evrosistem prav tako niso vključene tri "stare" države članice, in sicer Velika Britanija, Danska in Švedska. Švedska še ne izpolnjuje meril za uvedbo evra formalno, saj ostaja zunaj mehanizma deviznih tečajev (ERM II). Velika Britanija in Danska pa imata med državami članicami poseben status, saj sta se odločili za ohranitev lastne valute. Na pogajanjih ob sprejemu

¹ Države članice EU, ki so sprejele evro kot enotno denarno sredstvo so: Avstrija, Nemčija, Italija, Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Irska, Finska, Španija, Portugalska, Grčija in Slovenija.

² Te države so: Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovaška.

³ Ti "novi" članici sta Bolgarija in Romunija.

Maastrichtske pogodbe sta dosegli posebno pravico, ki jima daje t.i. "opt-out" možnost (angl. opt-out clause), da jima evra ni treba uvesti, tudi če izpolnjujeta konvergenčna merila.

Od vseh novih držav članic, bodočih novih članic in od Švedske se pričakuje, da bodo evro uvedle, ko izpolnijo dva pogoja, in sicer: (1) uskladijo nacionalno zakonodajo s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statutom ESCB/ECB ter (2) izpolnijo t.i. konvergenčna merila⁴. Vse te države članice imajo do uvedbe evra status držav članic Ekonomske in monetarne unije (v nadaljevanju EMU) z odstopanjem (derogacijo). Status države članice z odstopanjem pomeni, da se za te države ne uporabljajo vse določbe v zvezi z EMU, zlasti določbe, ki se nanašajo na monetarno unijo (Majcen, Žemva, 2002, str. 2).

2.1. CILJI IN NALOGE EVROSISTEMA

Poglavitni cilj Evrosistema je ohranjanje stabilnosti cen, kakor je opredeljeno v 105. členu Pogodbe o EU. To pomeni, da se harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP) v evroobmočju na letni ravni ne sme povečati za več kot dva odstotka. Če to ni v nasprotju z njegovim poglavitnim ciljem, Evrosistem podpira splošne ekonomske politike v Evropski skupnosti. Pri uresničevanju svojih ciljev mora ravnati v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer podpira učinkovito razporejanje virov.

Poleg tega cilja ima Evrosistem štiri temeljne naloge, ki so prav tako določene v 105. členu Pogodbe o EU, podrobneje pa so opredeljene v Statutu ESCB/ECB. *Prva* naloga je izvajanje denarne politike, ki jo sprejme Svet ECB. Evrosistem tako na primer izvaja sklepe o ključnih obrestnih merah ECB⁵, po potrebi pa tudi sklepe v zvezi s cilji denarne politike in zagotavljanjem rezerv. *Druga in tretja* naloga Evrosistema sta, da opravlja devizne posle ter da ima in upravlja uradne devizne rezerve držav evroobmočja. *Četrta* naloga Evrosistema pa je podpiranje nemotenega delovanja plačilnih sistemov (Evropska centralna banka, Evrosistem, Evropski sistem centralnih bank, 2006, str. 13).

Ostale naloge Evrosistema so naslednje:

- ECB ima izključno pravico odobriti izdajanje bankovcev na evroobmočju;
- ECB v sodelovanju z NCB od nacionalnih oblasti ali neposredno od gospodarskih subjektov pridobiva potrebne statistične informacije ter pripravlja denarno in finančno statistiko;
- Evrosistem prispeva k nemotenemu izvajanju politik pristojnih organov glede skrbnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema;
- ECB pri vseh nalogah, zaupanih Evrosistemu, sodeluje z ustreznimi ustanovami, organi in forumi, tako v okviru EU kot izven njega.

⁴ Konvergenčna merila, ki jih imenujemo tudi maastrichtska merila, so naslednja: nizka stopnja inflacije, nizke stopnje obrestnih mer, stabilen tečaj med domačo valuto in evrom ter vzdržni položaj javnih financ.

⁵ Ključne obrestne mere ECB so: izklicna obrestna mera za operacije glavnega refinanciranja ter obrestni meri za odprto ponudbo mejnega posojanja in odprto ponudbo deponiranja likvidnosti čez noč.

2.2. ORGANI ODLOČANJA ECB

ECB je jedro Evrosistema in ESCB, ki zagotavlja, da se njune naloge izvajajo bodisi preko njenih dejavnosti ali preko NCB. ECB deluje kot pravna oseba v mednarodnem javnem pravu. Odločanje znotraj Evrosistema in ESCB je centralizirano. Vendar ECB in NCB evroobmočja strateško in operativno skupaj prispevajo k doseganju skupnih ciljev Evrosistema, pri tem pa skladno s Statutom ESCB/ECB ustrezno upoštevajo načela decentralizacije.

Delovanje organov odločanja urejajo Pogodba o EU, Statut ESCB/ECB in zadevni poslovnik. Svet guvernerjev ECB in Izvršilni odbor ECB oziroma direktorij sta tista dva organa ECB, ki sta odgovorna za pripravo, vodenje in implementacijo denarne politike Evrosistema. Za ESCB pa je poleg njiju pomemben še tretji organ, ki se imenuje Razširjen svet ECB. Le-ta bo svoje naloge opravljal, dokler ne bodo vse države članice EU uvedle evra kot svoje valute.

2.2.1. Svet (guvernerjev) ECB

Svet ECB ali Svet guvernerjev ECB (angl. the Governing Council of the ECB) je najpomembnejši organ odločanja v ECB, saj dejansko določa skupno monetarno politiko Evrosistema. Pri svojem odločanju upošteva gibanja v celotnem evroobmočju. Sestavljajo ga vsi člani Izvršilnega odbora in guvernerji NCB držav članic evroobmočja. Njegove glavne pristojnosti so naslednje (ECB, Evrosistem, ESCB, 2006, str. 17):

- oblikovanje denarne politike evroobmočja;
- sprejemanje smernic in sklepov, potrebnih za izvajanje nalog, zaupanih Evrosistemu.

2.2.2 Izvršilni odbor ECB

Izvršilni odbor ECB (angl. the Executive Board of the ECB) sestavljajo predsednik in podpredsednik ECB ter štirje drugi člani. Imenovani so izmed oseb z ugledom in poklicnimi izkušnjami na denarnem in bančnem področju, in sicer na priporočilo Sveta EU, ki se o tem predhodno posvetuje z Evropskim parlamentom in Svetom ECB, ter s soglasjem vlad evroobmočja na ravni voditeljev držav ali vlad. Kot glavne naloge Izvršilnega odbora je moč opredeliti (ECB, Evrosistem, ESCB, 2006, str. 18):

- priprava sej Sveta ECB;
- izvajanje denarne politike v evroobmočju v skladu s smernicami in sklepi Sveta ECB ter s tem dajanje navodil NCB;
- upravljanje tekočega poslovanja ECB;
- izvrševanje nekaterih pooblastil, ki jih nanj prenese Svet ECB, vključno z regulativnimi pooblastili.

2.2.3. Razširjeni svet ECB

Razširjeni svet ECB (angl. the General Council of the ECB) sestavljajo predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji NCB vseh držav članic EU. Razširjeni svet je mogoče razumeti kot prehodno telo. Ni pristojen za sprejemanje sklepov o denarni politiki evroobmočja, vendar pa je od Evropskega monetarnega inštituta (EMI) prevzel naloge, ki jih mora ECB v okviru tretje faze EMU⁶ opravljati tako dolgo, da bodo vse države članice EU sprejele evro. To pomeni, da je pristojen predvsem za poročanje o napredku pri konvergenci držav članic EU, ki še niso sprejele evra, in svetovanje glede priprav, potrebnih za sprejetje evra kot njihove valute. Prav tako pa sodeluje tudi pri (ECB, Evrosistem, ESCB, 2006, str. 19):

- svetovalnih nalogah ECB;
- zbiranju statističnih informacij;
- pripravi letnih poročil ECB;
- oblikovanju pravil, potrebnih za računovodsko evidentiranje in poročanje o operacijah, ki jih izvajajo NCB;
- izvajanju ukrepov, povezanih s ključem za vpis kapitala ECB, če ti niso določeni že v Pogodbi;
- določanju pogojev zaposlovanja v ECB in
- nujnih pripravah za določitev nepreklicnih menjalnih razmerij med evrom in valutami držav članic z odstopanjem.

2.2.4. Odločanje v povezavi s finančnimi zadevami Evrosistema

Pri odločanju o finančnih zadevah, kot so na primer vpis kapitala ECB, prenos deviznih rezerv na ECB, razporeditev čistega dobička in izgube ECB, razporeditev denarnih prihodkov, o čemer bom pisala kasneje v diplomski nalogi, so glasovi v Svetu ECB tehtani v skladu z deleži NCB v vpisanem kapitalu ECB. Vrednost ponderjev, ki jih imajo glasovi članov Izvršilnega odbora, je enaka nič. Odločitev, za katero je potrebna kvalificirana večina, je sprejeta, če glasovi, oddani v njeno podporo, zastopajo vsaj dve tretjini vpisanega kapitala ECB in vsaj polovico delničarjev (NCB). Guverner, ki ne more biti navzoč, lahko imenuje namestnika, da odda njegov ponderiran glas (Statut ESCB/ECB, člen 10.3., 1992).

2.3. INSTRUMENTI DENARNE POLITIKE EVROSISTEMA

Enotna denarna politika zahteva opredelitev instrumentov in postopkov, ki se bodo uporabljali v Evrosistemu, da bi se ta politika izvajala na enoten način v vseh državah članicah, ki so sprejele evro. Evrosistem ima za doseganje svojih ciljev na voljo vrsto instrumentov denarne politike. Evrosistem izvaja operacije odprtega trga, nudi odprte ponudbe in od kreditnih institucij zahteva, da vzdržujejo obvezne rezerve na računih pri Evrosistemu.

⁶ V Prilogi 1 je priložena shema, ki prikazuje faze Ekonomske in monetarne unije (EMU).

V nadaljevanju si nekoliko podrobneje pogledimo te instrumente. V Tabeli 1 so najprej prikazane glavne značilnosti operacij odprtega trga in odprtih ponudb.

Tabela 1: Pregled operacij odprtega trga in odprtih ponudb

Operacije denarne politike	Vrsta transakcije		Dospelost	Pogostost	Postopek
	Povečevanje likvidnosti	Zmanjševanje likvidnosti			
Operacije odprtega trga					
<i>Operacije glavnega refinanciranja</i>	Povratne transakcije	-	1 teden	Tedensko	Standardne avkcije
<i>Operacije dolgoročnejšega refinanciranja</i>	Povratne transakcije	-	3 mesece	Mesečno	Standardne avkcije
<i>Operacije finega uravnavanja</i>	Povratne transakcije Valutne zamenjave	Povratne transakcije Zbiranje vezanih vlog Valutne zamenjave	Nestandardizirano	Občasno	Hitre avkcije Dvostranski postopki
	Dokončni nakupi	Dokončne prodaje	-	Občasno	Dvostranski postopki
<i>Strukturne operacije</i>	Povratne transakcije	Izdaja dolžniških certifikatov	Standardizirano/ nestandardizirano	Redno in občasno	Standardne avkcije
	Dokončni nakupi	Dokončne prodaje	-	Občasno	Dvostranski postopki
Odprte ponudbe					
<i>Odprta ponudba mejnega posojila</i>	Povratne transakcije	-	Čez noč	Dostop po prostem preudarku nasprotnih strank	
<i>Odprta ponudba mejnega depozita</i>	-	Vloge	Čez noč	Dostop po prostem preudarku nasprotnih strank	

Vir: Guideline ECB/2006/12, str. 10.

2.3.1. Operacije odprtega trga

Operacije odprtega trga (angl. open market operations) imajo pomembno vlogo v denarni politiki Evrosistema, ko gre za uravnavanje obrestnih mer, uravnavanje likvidnosti na trgu in signaliziranje naravnosti denarne politike. Evrosistem ima za izvajanje operacij odprtega trga na voljo pet vrst instrumentov:

- *Povratne transakcije* so najpomembnejši instrument. Nanašajo se na operacije, pri katerih Evrosistem kupuje ali prodaja primerno finančno premoženje na podlagi repo pogodb ali zavarovalnih posojil.
- *Dokončne transakcije* so operacije, pri katerih Evrosistem na trgu dokončno kupuje ali prodaja primerno finančno premoženje za zavarovanje terjatev.

- *Izdaje dolžniških certifikatov.* ECB lahko izda dolžniške certifikate s ciljem prilagajanja strukturne pozicije Evrosistema do finančnega sektorja, da bi se ustvaril (ali povečal) likvidnostni primanjkljaj na trgu.
- *Valutne zamenjave,* katere sestavljata hkratna promptna in terminska transakcija evra za tujo valuto.
- *Zbiranje vezanih vlog.* Nasprotna stranka lahko na pobudo Evrosistema položi obrestovane vezane vloge pri NCB v državi članici, v kateri je nasprotna stranka ustanovljena.

Pobudo za operacije odprtega trga daje ECB, ki hkrati odloča o instrumentu, ki se bo izvajal, in pogojih za njegovo izvršitev. Le-ti se lahko izvršijo na podlagi standardnih avkcij, hitrih avkcij ali dvostranskih postopkov. Pri standardni avkcijah poteče največ 24 ur med najavo avkcije in pošiljanjem obvestil uspešnim ponudnikom. Udeležijo se jih lahko vse nasprotne stranke, ki izpolnjujejo splošna merila primernosti⁷. Hitre avkcije se izvedejo v časovnem okviru 90 minut. Za sodelovanje pri hitrih avkcijah lahko izbere Evrosistem omejeno število nasprotnih strank. Izraz dvostranski (bilateralni) postopki pa se nanaša na katerikoli problem, v katerem Evrosistem izvede transakcijo z eno ali nekaj nasprotnimi strankami, ne da bi pri tem uporabil avkcijske postopke⁸.

Glede na njihove cilje, rednost in postopke se operacije odprtega trga Evrosistema razdelijo na naslednje štiri kategorije (Izvajanje denarne politike v evroobmočju, 2006, str. 8):

- *Operacije glavnega refinanciranja (angl. main refinancing operations)*
Gre za operacije, ki igrajo osrednjo vlogo pri uresničevanju ciljev operacij odprtega trga Evrosistema in zagotavljajo večino refinanciranja finančnemu sektorju. So redne povratne transakcije za povečevanje likvidnosti, organizirane tedensko in z običajno dospelostjo enega tedna. Te operacije izvajajo NCB na podlagi standardnih avkcij.
- *Operacije dolgoročnejšega refinanciranja (angl. long-term refinancing operations)*
Te operacije zagotavljajo nasprotnim strankam dodatno dolgoročnejše refinanciranje. So povratne transakcije za povečevanje likvidnosti, organizirane mesečno in z običajno dospelostjo treh mesecev. Izvajajo jih NCB na podlagi standardnih avkcij. S temi operacijami Evrosistem trgu praviloma ne želi signalizirati namer glede obrestnih mer.

⁷ Splošna merila primernosti so: (1) Le institucije, ki so obvezniki v sistemu obveznih rezerv Evrosistema v skladu s členom 19.1 Statuta ESCB/ECB, so primerne nasprotne stranke pri odprtih ponudbah in operacijah odprtega trga Evrosistema. (2) Nasprotne stranke morajo biti finančno trdne in morajo biti podvržene najmanj eni obliki nadzora s strani nacionalnih organov, ki je usklajen z zahtevami EU/EGP. (3) Za zagotovitev učinkovitega izvajanja operacij denarne politike Evrosistema morajo nasprotne stranke izpolnjevati vsa operativna merila, določena v ustreznih pogodbenih ali zakonskih ureditvah, ki jih uporablja posamezna NCB (ali ECB).

⁸ Dvostranski postopki zajemajo tudi operacije, ki se izvedejo preko borz vrednostnih papirjev ali preko tržnih posrednikov.

- *Operacije finega uravnavanja (angl. fine-tuning operations)*
Izvajajo se občasno s ciljem uravnavanja likvidnosti na trgu in uravnavanja obrestnih mer, zlasti z namenom izravnati učinke, ki jih imajo na obrestne mere nepričakovana nihanja likvidnosti na trgu. V prvi vrsti se izvajajo kot povratne transakcije, vendar so lahko tudi v obliki dokončnih transakcij, valutnih zamenjav in zbiranja vezanih vlog. Instrumenti in postopki, ki se uporabljajo za izvajanje operacij finega uravnavanja, se prilagodijo glede na vrsto transakcije in posebne cilje, ki se jih želi doseči s temi operacijami. Običajno jih izvajajo NCB na podlagi hitrih avkcij ali dvostranskih postopkov. Svet ECB pa lahko odloči, da v izrednih okoliščinah dvostranske operacije izvaja tudi ECB sama.

- *Strukturne operacije (angl. structural operations)*
ECB uporabi strukturne operacije, kadar želi prilagoditi strukturno pozicijo Evrosistema nasproti finančnemu sektorju (spremeniti t.i. strukturni položaj denarnega trga). Sem sodijo izdaja dolžniških certifikatov ECB, povratne transakcije in dokončne transakcije. Strukturne operacije v obliki povratnih transakcij in izdaje dolžniških certifikatov izvajajo NCB na podlagi standardnih avkcij. Strukturne operacije v obliki dokončnih transakcij pa se izvajajo na podlagi dvostranskih postopkov.

2.3.2. Odprte ponudbe

Namen odprtih ponudb (angl. standing facilities) je povečevati ali umikati likvidnost čez noč, signalizirati splošno naravnost denarne politike in določiti mejo nihanja obrestnih mer na trgu čez noč. Upravljajo jih decentralizirano NCB. Primerne nasprotne stranke imajo na lastno pobudo na voljo dve odprti ponudbi (ECB, Izvajanje denarne politike v evroobmočju, 2006, str. 8):

- *Odprta ponudba mejnega posojila (angl. marginal lending facility)*
Nasprotne stranke se z uporabo odprte ponudbe mejnega posojila zadolžijo čez noč pri NCB, če imajo težave z likvidnostjo. V normalnih okoliščinah ni omejitev zneska posojila ali drugih omejitev dostopa nasprotnih strank do posojila, razen zahteve po predložitvi zadostnega finančnega premoženja za zavarovanje terjatev. Obrestna mera za mejno posojilo praviloma predstavlja zgornjo mejo obrestne mere na trgu čez noč.

- *Odprta ponudba mejnega depozita (angl. deposit facility)*
Odprto ponudbo mejnega depozita lahko uporabijo nasprotne stranke za plasiranje depozitov čez noč pri NCB. V normalnih okoliščinah ni omejitev višine depozitov ali drugih omejitev dostopa nasprotnih strank do tega instrumenta. Obrestna mera za odprto ponudbo mejnega depozita praviloma predstavlja spodnjo mejo obrestne mere na trgu čez noč.

2.3.3. Obvezne rezerve

V členu 19 Statuta ESCB/ECB je določeno, da lahko ECB od kreditnih institucij s sedežem v državah članicah zahteva, da držijo obvezne rezerve na računih pri ECB in NCB, t.i. minimalne rezerve (angl. minimum reserves). Sistem obveznih rezerv Evrosistema se uporablja predvsem za (1) stabilizacijo obrestnih mer denarnega trga, saj določba o povprečenju⁹ obveznike spodbuja k izravnavi učinkov začasnih nihanj likvidnosti, in (2) ustvarjanje (ali povečanje) strukturnega likvidnostnega primanjkljaja, kar lahko izboljša sposobnost Evrosistema, da deluje kot učinkovit ponudnik likvidnosti (Izvajanje denarne politike v evroobmočju, 2006, str. 10).

Osnova za obvezne rezerve posamezne kreditne institucije se določi glede na določene pasivne postavke njene bilance stanja, in sicer:

- za obveznosti z ročnostjo do 2 let (depoziti preko noči, depoziti z zapadlostjo do 2 let, depoziti z možnostjo preklica v obdobju 2 let in vrednostni papirji denarnega trga) je določena stopnja obveznih rezerv v višini 2 odstotka;
- za obveznosti z daljšo ročnostjo (depoziti z zapadlostjo nad 2 leti, depoziti z možnostjo preklica v obdobju nad 2 leti, dolžniški vrednostni papirji z dospelostjo nad 2 leti in repo posli) je določena stopnja 0 odstotkov.

Iz osnove za obvezne rezerve so izključene obveznosti kreditnih institucij Evrosistema do ECB, NCB in do drugih kreditnih institucij. Obvezne rezerve se obrestujejo z obrestno mero, ki se določa za glavne posle refinanciranja.

2.4. SISTEM TARGET

Evrosistem mora po zakonu spodbujati nemoteno delovanje plačilnih sistemov, saj le-ti predstavljajo pomembno točko pri uspešnem delovanju denarne unije. Nemoteno delovanje ekonomije v monetarnem sistemu in posledično gospodarska rast sta močno odvisni od učinkovitosti plačilnega sistema. Temelji so bili postavljeni že v pogodbi o ustanovitvi EU. 105. člen te pogodbe tako med drugim navaja: »Temeljna naloga, ki jo je treba izvajati preko Evropskega sistema centralnih bank, mora biti spodbujanje tekočega delovanja plačilnih sistemov.«

Na področju plačilnih sistemov obstajajo trije ključni elementi, in sicer plačila velikih vrednosti, poravnava vrednostnih papirjev ter plačila majhnih vrednosti. Pri sistemu TARGET gre za sistem na področju plačil velikih vrednosti, ki ga v Evropi uvrščajo med najpomembnejšega in najučinkovitejšega.

TARGET (angl. Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer) je transevropski sistem bruto poravnave v realnem času (BPRČ, angl. RTGS - Real Time

⁹ Določba o povprečenju pomeni, da se obvezne rezerve izpolnjujejo na podlagi povprečnih dnevni stanj na računih rezervnih imetij za obdobje izpolnjevanja obveznih rezerv, ki traja približno en mesec.

Gross Settlement), katerega cilj je izvajati plačila v evroobmočju s čim nižjimi stroški, z visoko stopnjo varnosti in v čim krajšem času. Delovati je začel 4. januarja 1999 (Overview of TARGET, 2005, str. 4).

2.4.1. Temeljne značilnosti sistema TARGET

Sistem TARGET je evropski medbančni plačilni sistem, preko katerega se v Evropi opravi največ transakcij in omogoča transakcije preko meja držav članic EU. Dnevno beleži promet v višini 1700 milijard EUR. Uporablja se za poravnavo centralnobančnih operacij, medbančne prenose sredstev velikih vrednosti in za druga plačila v evrih. Sistem je zasnovan tako, da čezmejna plačila v evrih potekajo enako hitro in tekoče kot plačila znotraj države. Oblikovan je bil z namenom (Evropska centralna banka, Evrosistem, Evropski sistem centralnih bank, 2006, str. 26):

- zadovoljevati potrebe denarne politike ECB in krepiti povezanost denarnega trga v evrih,
- povečati učinkovitosti pri izvrševanju plačil čez državne meje v evrih (angl. cross-border payments),
- zagotoviti varen in zanesljiv mehanizem za poravnavo plačil v evrih v sistemu BPRČ.

Uporaba TARGET sistema ni obvezna, razen v nekaterih primerih plačil, ki se nanašajo na monetarno politiko in poravnavo vrednosti posameznih neto sistemov velikih plačil v evro. Kljub temu, da je bil sistem sprva oblikovan za plačila vseh velikosti, dejansko zagotavlja primerno rešitev le za plačila velikih vrednosti. V praksi se zato pri manjših plačilih uporabljajo drugi sistemi, ki so sicer počasnejši, a cenejši (Pangršič, 2003, str. 22).

TARGET je eden od največjih plačilnih sistemov na svetu. V letu 2006 se je preko sistema TARGET izvedlo 83,2 milijonov nacionalnih in čezmejnih plačil v skupni vrednosti preko 533.541 milijard EUR. To pomeni, da se je kar 89% celotnega prometa plačil velikih vrednosti v evrih izvedlo preko tega sistema. TARGET je na razpolago za vsa nakazila v evrih med povezanimi bankami, in sicer brez zgornje ali spodnje omejitve vrednosti. Taka nakazila se lahko izpeljejo med bankami znotraj ene države članice (promet znotraj države članice) in med bankami v različnih državah članicah (promet med državami članicami). Raziskava, opravljena leta 2006, je pokazala, da je bilo 31. decembra 2005 v sistemu TARGET 10.564 udeležencev – centralnih bank, ECB, bank, hranilnic in drugih institucij, ki opravljajo storitve v plačilnem prometu.

Integracija je preko sistema TARGET že v celoti dosežena na področju bruto poravnave v realnem času. Evrosistem aktivno pripravlja sistem TARGET 2, ki bo ponujal kakovostnejše storitve in nov cenovni okvir za osnovne storitve. TARGET 2 bo začel delovati 19. novembra 2007, ko bo prva skupina držav prešla na novi sistem. Vse centralne banke, ki bodo sodelovale v sistemu TARGET 2, in njihovi nacionalni bančni sektorji naj bi novi sistem začeli uporabljati do maja 2008 (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 101).

2.4.2. Sodelovanje v sistemu TARGET

TARGET je decentralizirani plačilni sistem evropskih centralnih bank. Trenutni sistem TARGET sestavljajo:

- nacionalni sistemi BPRČ 13 držav članic evroobmočja,
- nacionalni sistemi BPRČ Danske, Poljske, Estonije in Velike Britanije,
- plačilni mehanizem ECB (angl. European Payment Mechanism – EPM) in
- povezovalni mehanizem, ki omogoča obdelavo plačil med povezanimi sistemi (komunikacija med BPRČ sistemi centralnih bank poteka preko omrežja S.W.I.F.T.¹⁰).

Sistemi BPRČ držav članic, ki še niso članice evroobmočja, se lahko priključijo k sistemu TARGET, v kolikor izpolnjujejo minimalne skupne zahteve in so poleg plačil v svoji nacionalni valuti zmožni obdelati tudi plačila v evrih. Svet ECB je leta 2002 odločil, da se NCB novih držav članic po širivi EU lahko povežejo s trenutnim sistemom TARGET, pri čemer pa tega niso dolžne storiti. Zaradi omejene preostale življenjske dobe trenutnega sistema TARGET in zaradi prihrankov stroškov je Evrosistem razvil za države članice, ki so vstopile v EU leta 2004, alternative polni integraciji. Poljska je bila prva nova država članica, ki se je s svojo centralno banko vključila v sistem TARGET, preden se je pridružila evroobmočju. Njen sistem BPRČ se je leta 2005 povezal s sistemom TARGET preko sistema BPRČ italijanske NCB (Overview of TARGET, 2005, str. 14). Leta 2006 se je preko sistema italijanske centralne banke povezal tudi sistem BPRČ estonske NCB.

Banka Slovenije in slovenske kreditne institucije so v sistem TARGET vključene od začetka leta 2007. Banka Slovenije (od leta 2004) in nekaj slovenskih bank (od leta 2005) so bile že prej vključene v sistem TARGET in so preko sistema pošiljale plačila v države EU, po vstopu v Evrosistem pa v tem sistemu poravnavajo tudi medbančna plačila velikih vrednosti znotraj države Slovenije. Banka Slovenije se je odločila, da zaradi učinkovitosti ne bo razvila lastnega sistema BPRČ za evro, temveč bo za povezavo s sistemom TARGET uporabljala sistem BPRČ Deutsche Bundesbank (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 100).

2.4.3. Tok plačil v sistemu TARGET

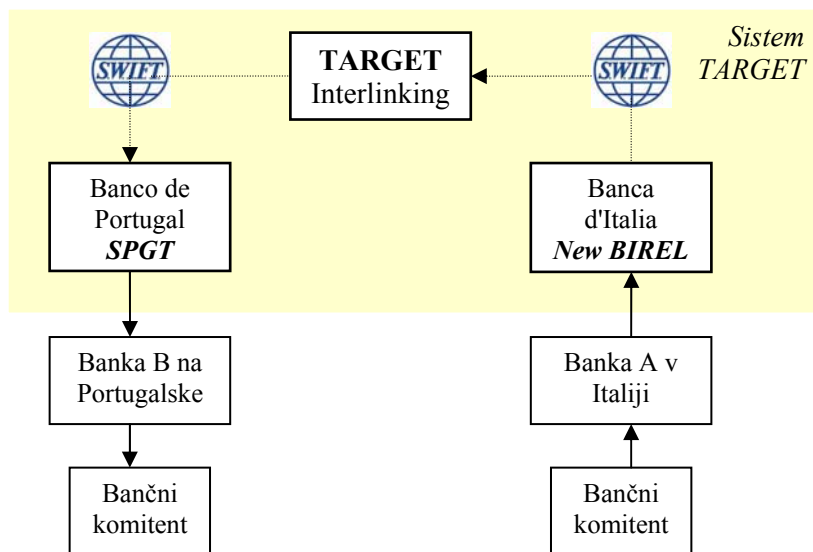
TARGET temelji na principu preprostega korespondenčnega bančništva, saj vsaka NCB vodi račune vseh ostalih NCB držav članic EU. Udeleženec posameznega BPRČ sistema ima odprt poravnalni račun v centralni banki in je hkrati udeleženec sistema TARGET. Kot pove ime sistema, poteka poravnava plačil na bruto osnovi (angl. gross settlement) – vsako plačilo se poravnava individualno ter v realnem času (angl. real time) – v nekaj minutah ali celo sekundah. Potek postopka prenosa čezmejnega plačila preko sistema TARGET lahko opišemo v šestih

¹⁰ S.W.I.F.T. – Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication – je medbančno komunikacijsko omrežje za izmenjavo podatkov.

korakih (glej tudi Sliko 1, ki prikazuje primer, ko Banka A v Italiji plača Banki B na Portugalskem):

- **Korak 1:** Banka plačnica izda plačilni nalog, da bi poravnala obveznost in ga pošlje v domačo NCB oziroma v nacionalni BPRČ sistem.
- **Korak 2:** NCB pošiljateljice plačila preveri pravilnost plačilnega naloga (da je nalog lahko obdelan, mora ustrezati dogovorjenim standardom EDIFACT, v nasprotnem primeru ga SWIFT zavrne), stanje na računu banke plačnice (če ima zadostna sredstva na svojem računu oziroma ustrezno zavarovanje za izvršitev plačila) in BPRČ sistem banke prejemnice, če je pripravljen za sprejem plačila¹¹.
- **Korak 3:** Ko NCB pošiljateljice plačila ugotovi, da je plačilo veljavno, ga pošlje preko SWIFT omrežja k NCB države prejemnice.
- **Korak 4:** Plačilo se takoj in brez preklica knjiži iz računa banke pošiljateljice in vknjiži na račun banke prejemnice, ki ga ima pri svoji NCB.
- **Korak 5:** NCB države prejemnice posreduje plačilo naprej v nacionalni BPRČ sistem.
- **Korak 6:** Nacionalni BPRČ sistem pošlje plačilo banki prejemnici nakazila, ki se v primeru plačila stranke knjiži v dobro končnega upravičenca.

Slika 1: Primer čezmejnega plačila preko sistema TARGET

Vir: TARGET – Payment processing, 2007.

2.4.4. Transakcije preko sistema TARGET

Transakcije preko sistema TARGET so torej transakcije, ki so posledica čezmejnih plačil v evrih med kreditnimi institucijami in/ali centralnimi bankami držav evroobmočja. Zaradi teh transakcij nastanejo dvostranski saldi na računih med tistimi centralnimi bankami, ki so povezane v TARGET. Ti saldi se dnevno dodelijo ECB, tako da posamezni NCB ostane samo ena neto dvostranska pozicija do ECB, ki predstavlja neto terjatev ali obveznost vsake NCB do ostalega ESCB. ECB pa ima neto terjatev ali obveznost do vsake posamezne NCB

¹¹ Na primer lahko se zgodi, da ima država upnika državni praznik.

Evrosistema oziroma neto obveznost do NCB držav izven evroobmočja, ki so že vključene v TARGET (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 201).

Te transakcije se prikazujejo v bilancah stanja centralnih bank v posebnih postavkah imenovanih "Terjatve/Obveznosti znotraj Evrosistema iz transakcij preko sistema TARGET", ki so vključene pod "Druge terjatve oziroma obveznosti znotraj Evrosistema". Terjatve in obveznosti iz transakcij preko sistema TARGET, ki se nanašajo na NCB zunaj evroobmočja, pa se izkazujejo v bilanci stanja ECB med "Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih". Stanja v teh postavkah se obrestujejo po obrestni meri operacij glavnega refinanciranja. Njihova velikost in smer tako ne vplivata le na bilance stanja NCB, ampak posledično tudi na prihodek ECB.

3. UDELEŽBA NACIONALNIH CENTRALNIH BANK V KAPITALU ECB

Člen 28 Statuta ESCB/ECB določa, da so NCB edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Kapital ECB, ki je postal operativen ob njeni ustanovitvi, je sprva znašal 5 milijard EUR. Z uredbo Sveta EU¹² je bilo določeno, da lahko Svet ECB poveča kapital za dodaten znesek v višini do 5 milijard EUR, in sicer z zneski, ki jih Svet ECB določi s kvalificirano večino v mejah in pod pogoji, določenimi v Svetu EU.

3.1. KLJUČ ZA VPIS KAPITALA ECB

Delež posamezne NCB se določi v skladu s ključem za vpis kapitala ECB (angl. capital key), določenem v skladu s členom 29 Statuta ESCB/ECB. Ta ključ je sestavljen iz dveh faktorjev, in sicer:

- delež države članice v skupnem številu prebivalstva EU v predzadnjem letu pred ustanovitvijo ESCB;
- delež države članice v bruto domačem proizvodu (BDP) po tržnih cenah EU iz zadnjih petih let pred predzadnjim letom pred ustanovitvijo ESCB.

Pri izračunu deleža kapitala posamezne NCB nastopata oba faktorja z isto težo. Odstotek pa se zaokroži navzgor na najbližji mnogokratnik 0,05 odstotne točke.

Statistične podatke za določitev ključa za vpis kapitala ECB zagotovi Evropska komisija. Ključ je bil prvotno izračunan leta 1998, ko je bila ustanovljena ECB. NCB dodeljeni ponderji se po ustanovitvi ESCB usklajujejo vsakih pet let z upoštevanjem novih podatkov o številu prebivalstva in BDP-ju po analogiji z določbami 29. člena Statuta ESCB/ECB. Spremenjeni ključ se uporablja od prvega dne naslednjega leta. Do prve spremembe kapitalskega ključa je tako prišlo 1. januarja 2004, po preteku prvega petletnega obdobja. Vendar je bil 1. maja 2004, zaradi pristopa novih držav članic k EU, kapitalski ključ ECB ponovno spremenjen. V skladu s členom 49.3 Statuta ESCB/ECB, ki je bil Statutu dodan s Pristopno pogodbo, je ključ

¹² Recommendation of the European Central Bank for a Council Regulation (EC) concerning the limits and conditions for capital increases of the European Central Bank (ECB/1998/11).

za vpis kapitala ECB samodejno razširjen vsakič, ko v EU vstopi nova država članica in se njena NCB pridruži ESCB. S tem razlogom je bil kapitalski ključ ponovno spremenjen 1. januarja 2007, ko sta se centralni banki Bolgarije in Romunije pridružili ESCB.

Tabela 2: Ponderji NCB kot izhajajo iz ključa za vpis kapitala ECB (v %)

NCB	Do 30. dec 2003	Od 1. jan 2004	Od 1. maja 2004	Od 1. jan 2007
Banque Nationale de Belgique (Belgija)	2,8658	2,8297	2,5502	2,4708
Deutsche Bundesbank (Nemčija)	24,4935	23,4040	21,1364	20,5211
Bank of Greece (Grčija)	2,0564	2,1614	1,8974	1,8168
Banko de Espana (Španija)	8,8935	8,7801	7,7758	7,5498
Banque de France (Francija)	16,8337	16,5175	14,8712	14,3875
Central Bank of Ireland (Irska)	0,8496	1,0254	0,9219	0,8885
Banka d'Italia (Italija)	14,8950	14,5726	13,0516	12,5297
Banque centrale du Luxembourg (Luksemburg)	0,1492	0,1708	0,1568	0,1575
De Nederlandsche Bank (Nizozemska)	4,2780	4,4323	3,9955	3,8937
Oesterreichische Nationalbank (Avstrija)	2,3594	2,3019	2,0800	2,0159
Banco de Portugal (Portugalska)	1,9232	2,0129	1,7653	1,7137
Banka Slovenije	-	-	-	0,3194
Suomen Pankki (Finska)	1,3970	1,4298	1,2887	1,2448
Delna vsota za NCB evroobmočja	80,9943	79,6384	71,4908	69,5092
Denmarks Nationalbank (Danska)	1,6709	1,7216	1,5663	1,5138
Sveriges Riksbank (Švedska)	2,6537	2,6636	2,4133	2,3313
Bank of England (Anglija)	14,6811	15,9764	14,3822	13,9337
Delna vsota za začetno skupino NCB izven evroobmočja	19,0057	20,3616	18,3618	17,7788
Češka narodni banka (Češka)	-	-	1,4584	1,3880
Eesti Pank (Estonija)	-	-	0,1784	0,1703
Central Bank of Cyprus (Ciper)	-	-	0,1300	0,1249
Latvijas Banka (Latvija)	-	-	0,2978	0,2813
Lietuvos bankas (Litva)	-	-	0,4425	0,4178
Magyar Nemzeti Bank (Madžarska)	-	-	1,3884	1,3141
Central Bank of Malta (Malta)	-	-	0,0647	0,0622
Narodowy Bank Polski (Poljska)	-	-	5,1380	4,8747
Banka Slovenije	-	-	0,3345	-
Narodna banka Slovenska (Slovaška)	-	-	0,7147	0,6765
Delna vsota za prejšnjo skupino NCB zunaj evroobmočja	0	0	10,1474	9,3099
Bulgarian National Bank (Bolgarija)	-	-	-	0,8833
Banka Nationala a Romaniei (Romunija)	-	-	-	2,5188
Delna vsota za nove NCB zunaj evroobmočja	0	0	0	3,4021
Skupaj NCB evro območja in zunaj evroobmočja	100,0000	100,000	100,0000	100,0000

Vir: ECB Annual Report 2003, 2004, str. 194; ECB Annual Report 2004, 2005, str. 188; Decision ECB/2001/16, str. 2.

Vrednosti ponderjev posameznih NCB ter njihovo spreminjanje skozi čas so prikazane v Tabeli 2. Razvidno je, da največji ponder v kapitalskem ključu skozi ves čas pripada Deutsche Bundesbank, čeprav se je znižal s prvotnih 24,49% na 20,52% po 1. januarju 2007. Podobno se je v tem obdobju ves čas nižal tudi skupni delež NCB držav članic evroobmočja, in sicer iz 80,99% na 69,51%. Navedene spremembe so predvsem posledica sprememb deležev posameznih držav EU v skupnem prebivalstvu ter skupnem BDP zaradi vstopa novih držav v EU. 1. maja 2004 je v EU vstopilo deset novih članic, katerih skupni delež je znašal 10,15%. Posledica tega je bila, da se je skupni delež NCB evroobmočja in začetne skupine NCB zunaj evroobmočja zmanjšal za 10,15 odstotnih točk. Nekaj malega razlik je nastalo tudi kot posledica sprememb strukture prebivalstva ter BDP znotraj starih članic EU (ECB Annual Report 2005, 2006, str. 189). Podobna zgodba je nastala 1. januarja 2007.

Deležev NCB v vpisanem kapitalu ECB ni mogoče prenesti, zastaviti ali zaseči. Kadar se ključ za vpis kapitala spremeni, NCB izvedejo medsebojni prenos kapitalskih deležev v obsegu, ki zagotavlja skladnost razdelitve kapitalskih deležev s spremenjenim ključem. Svet ECB določi pogoje za te prenose, kot je določeno v 28. členu Statuta ESCB/ECB.

3.2. VPIS KAPITALA ECB

Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, prikazanem zgoraj. Od 1. januarja 2007 znaša vpisani kapital ECB 5,761 milijard EUR. Skupni znesek do sedaj vplačanega kapitala ECB vseh NCB znaša 4,127 milijarde EUR. NCB držav članic EU, ki so uvedle evro, so svoj delež kapitala v višini 4,004 milijarde EUR vplačale v celoti. Štirinajst NCB držav članic EU, ki še niso uvedle evra, pa svojega deleža v kapitalu ECB ni vplačalo v celoti. Za pokritje operativnih stroškov, ki jih ima ECB v zvezi z njihovim sodelovanjem v ESCB, so vplačale 7 odstotkov zneska, ki bi ga sicer morale vplačati, če bi uvedle evro. Pred širitvijo EU, 1. maja 2004, je minimalni prispevek za tri centralne banke izven evroobmočja znašal 5 odstotkov vpisanega kapitala. Po sklepu Sveta ECB se je ta odstotek povečal na 7 odstotkov zaradi povečanih stroškov ECB, ki so posledica priključitve novih centralnih bank. Z vstopom v evroobmočje bodo morale te NCB dodati še preostalih 93 odstotkov v kapital ECB (ECB Annual Report 2005, 2006, str. 190). Vpisani in vplačani deleži kapitala posameznih NCB po 1. januarju 2007, kot sledijo iz ključa za vpis kapitala ECB, so razvidni iz Tabele 3.

Celotni podatki o vpisanih in vplačanih deležih kapitala po posameznih NCB za pretekla leta so priloženi v Prilogi 2. Razvidno je, da je do prve spremembe v obsegu kapitala ECB prišlo ob prvi spremembi ključa za vpis kapitala, torej 1. januarja 2004. Zaradi zmanjšanja skupnega ponderja NCB evroobmočja (ki so v celoti vplačale kapital) za 1,3559 odstotne točke in zaradi enakega povečanja ponderja NCB držav EU izven evroobmočja (ki so vplačale le del vpisanega kapitala) (glej Tabelo 2 na str. 14), se je celotni vplačan kapital ECB zmanjšal za 64.405.250 EUR. Pri nadaljnjih spremembah kapitalskega ključa pa se je kljub temu, da se je skupni ponder NCB evroobmočja še vedno manjšal, celotni vplačan kapital večal zaradi vstopa novih NCB v ESCB. K povečanju celotnega vplačanega kapitala je v letu 2007

prispeval tudi vstop Banke Slovenije v Evrosistem, ki je morala vplačati preostanek svojega vpisanega kapitala.

Vpisani kapital ECB se avtomatično poveča vsakič, ko se nova država članica pridruži EU, njena NCB pa postane del ESCB (Statut ESCB/ECB, člen 49.3, 1992). Povečanje se določi tako, da se obstoječi znesek vpisanega kapitala množi z razmerjem (v okviru razširjenega kapitalskega ključa) med ponderji vstopajočih NCB in ponderji NCB, ki so že članice ESCB. Vpisani kapital ECB se je tako v začetku leta 2007 ob vstopu Bolgarije in Romunije v EU povečal za:

$$5.564.669.247,19 \times \frac{3,4021}{96,5979} = 195.983.155,4 \text{ EUR glade na vpisani kapital pred 1. januarjem 2007.}$$

Tabela 3: Vpisani in vplačani deleži kapitala posameznih NCB po 1. januarju 2007 (v EUR)

NCB	Vpisani delež kapital	Vplačani kapital
Banque Nationale de Belgique	142.334.200	142.334.200
Deutsche Bundesbank	1.182.149.240	1.182.149.240
Bank of Greece	104.659.533	104.659.533
Banko de Espana	434.917.735	434.917.735
Banque de France	828.813.864	828.813.864
Central Bank of Ireland	51.183.397	51.183.397
Banka d'Italia	721.792.464	721.792.464
Banque centrale du Luxembourg	9.073.028	9.073.028
De Nederlandsche Bank	224.302.523	224.302.523
Oesterreichische Nationalbank	116.128.992	116.128.992
Banco de Portugal	98.720.300	98.720.300
Banka Slovenije	18.399.524	18.399.524
Suomen Pankki – Finlands Bank	71.708.601	71.708.601
NCB evroobmočja skupaj	4.004.183.400	4.004.183.400
Bulgarian National Bank	50.883.843	3.561.869
Češka narodni banka	79.957.855	5.597.050
Denmarks Nationalbank	87.204.756	6.104.333
Eesti Pank	9.810.391	686.727
Central Bank of Cyprus	7.195.055	503.654
Latvijas Banka	16.204.715	1.134.330
Lietuvos bankas	24.068.006	1.684.760
Magyar Nemzeti Bank	75.700.733	5.299.051
Central Bank of Malta	3.583.126	250.819
Narodowy Bank Polski	280.820.283	19.657.420
Banka Nationala a Romaniei	145.099.313	10.156.952
Narodna banka Slovenska	38.970.814	2.727.957
Sveriges Riksbank	134.298.089	9.400.866
Bank of England	802.672.024	56.187.042
NCB zunaj evroobmočja skupaj	1.756.469.003	122.952.830
NCB evroobmočja in zunaj evroobmočja skupaj	5.760.652.403	4.127.136.230

Vir: Decision ECB/2006/22, str. 1; Decision ECB/2006/26, str. 1.

4. RAZPOREDITEV ČISTEGA DOBIČKA IN IZGUBE ECB

V nasprotju z NCB evroobmočja NCB zunaj evroobmočja niso upravičene do deleža razdeljivega dobička ECB, vključno s prihodkom od razporeditve evrobankovcev znotraj Evrosistema, ter ravno tako niso dolžne pokriti morebitne izgube ECB (ECB Annual Report 2005, 2006, str. 190). Osnova za delitev dobička ECB, kakor tudi za kritje izgube, je delež posamezne NCB v kapitalu ECB.

V primeru, da ima ECB dobiček, se del dobička prenese v splošni rezervni sklad oziroma v rezerve ECB, del pa se razdeli delničarjem, torej NCB. Glede na člen 33 Statuta ESCB/ECB se čisti dobiček ECB, zmanjšan za vmesno razdelitev prihodkov iz naslova evrobankovcev¹³, prenese po naslednjem zaporedju:

- znesek, ki ga določi Svet ECB in ki ne sme presegati 20 odstotkov čistega dobička, se prenese v sklad splošnih rezerv največ do višine, ki je enaka 100 odstotkom kapitala ECB;
- preostali čisti dobiček se razdeli med delničarje ECB sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži.

Iz Tabele 4 je razvidna razporeditev čistega dobička ECB v letih 2001 in 2002. V letu 2001 se je Svet ECB odločil prenesti 20 odstotkov čistega dobička v sklad splošnih rezerv ter preostanek porazdeliti NCB v skladu z njihovimi deleži. V letu 2002 pa ni bilo prenosa v splošni rezervni sklad, temveč le porazdelitev čistega dobička, ki je bil ustrezno zmanjšan za vmesno razdelitev prihodka iz naslova evrobankovcev, med NCB.

Tabela 4: Povzetek razporeditve dobička ECB v letih 2001 in 2002

	2001 (EUR)	2002 (EUR)
<i>Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta</i>	1.821.819.922	1.220.454.254
<i>Porazdelitev prihodka iz naslova evrobankovcev v obtoku med NCB</i>	0	(606.000.000)
<i>Prenos v sklad splošnih rezerv</i>	(364.363.984)	0
<i>Razdelitev med NCB</i>	(1.457.455.938)	(614.454.254)
Skupaj	0	0

Vir: ECB Annual Account 2002, 2003, str. 213.

V primeru izgube pa se le-ta krije iz sklada splošnih rezerv ECB ter po potrebi (na podlagi odločitve Sveta ECB) iz denarnih prihodkov določenega poslovnega leta, sorazmerno z višino in do višine zneskov, porazdeljenih NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB (Statut ESCB/ECB, člen 33.2, 1992). Tako je bila leta 2003 čista izguba ECB pokrita s črpanjem sklada splošnih rezerv. Druga možnost kritja izgube pa je bila uporabljena za finančno leto 2004, ko je imela ECB 1,6 milijarde EUR čiste izgube. Medtem ko je bilo 296

¹³ Od leta 2006 dalje se prihodek iz naslova evrobankovcev razdeli samo enkrat ob koncu poslovnega leta in nič več posebej za vsako četrletje.

milijonov EUR pokritih s črpanjem sklada splošnih rezerv, ki se je s tem izčrpal, se je ostanek pokrtil z zadržanjem denarnih prihodkov od deleža bankovcev v obtoku zbranih za to leto.

Tabela 5: Povzetek kritja izgube ECB v letih 2003 in 2004

	2003 (EUR)	2004 (EUR)
<i>Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta</i>	(476.688.785)	(1.636.028.702)
<i>Črpanje sklada splošnih rezerv</i>	476.688.785	296.068.424
<i>Prenos iz zbranega denarnega prihodka NCB</i>	0	1.339.960.278
Skupaj	0	0

Vir: ECB Annual Report 2004, 2005, str. 195.

4.1. PRISPEVEK V REZERVE IN REZERVACIJE ECB

Države članice Evrosistema so udeležene v ECB tudi preko prispevka njihovih NCB k rezervam in rezervacijam ECB (obe kategoriji sta enakovredni), kar pa velja le za nove članice Evrosistema. Ob pričetku delovanja ECB države članice EU, ki so uvedle evro 1. januarja 1999, ob vstopu niso prispevale k rezervam ECB. Pač pa se je to zgodilo v primeru Grčije, ki je v EMU vstopila naknadno.

Prispevek k rezervam in rezervacijam ECB za NCB držav članic, ki uvedejo evro in s tem odpravijo status države članice z odstopanjem, je opredeljen v členu 49.2 Statuta ESCB/ECB. Le-ta določa, da mora posamezna NCB, poleg vplačila vpisanega kapitala ECB in prenosa deviznih rezerv na ECB, prispevati k rezervam in rezervacijam ECB ter k znesku, ki ga je še treba vključiti v rezerve in rezervacije glede na saldo bilance uspeha na dan 31. decembra v letu pred odpravo odstopanja. Znesek prispevka se določi tako, da se pomnoži višino rezerv, kakršne so opredeljene zgoraj in navedene v potrjeni bilanci stanja ECB, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna NCB, in številom delnic, ki so jih že vplačale druge NCB (tiste, ki so že uvedle evro). Rezerve in rezervacije ECB vključujejo med drugim splošni rezervni sklad ECB, stanja na računih vrednotenja ter rezervacije za tveganja deviznega tečaja, obrestne mere in cene zlata.

Sklad splošnih rezerv

Prispevek k rezervam in rezervacijam ECB je običajno v obliki deleža dobička, ki se ne razdeli med posamezne NCB, kot sem opisala v uvodu v to poglavje.

Računi vrednotenja

Računi vrednotenja pomenijo račune bilance stanja za evidentiranje nerealiziranih prihodkov vrednotenja v povezavi z gibanjem cen zlata, vrednostnih papirjev, denominiranih v evrih in v tuji valuti, ter razlike vrednotenja izvedenih finančnih instrumentov z obrestnim tveganjem po tržni vrednosti. Nerealizirani prihodki prav tako nastajajo v povezavi z gibanjem tečajev tujih valut pri vrednotenju vsake neto valutne pozicije, vključno z valutnimi zamenjavami,

terminskimi posli in SDR. V tej postavki centralne banke evidentirajo tudi nerealizirane prihodke vrednotenja, ki izhajajo iz začetnega vrednotenja sredstev in obveznosti ob prevzemu evra (Možek, 2005, str. 32).

Rezervacije za tveganja deviznega tečaja, obrestne mere in cene zlata

Ker se večina sredstev in obveznosti ECB redno prevrednoti po tekočih tržnih deviznih tečajih in cenah vrednostnih papirjev, je dobičkonosnost ECB močno odvisna od gibanja deviznih tečajev in v manjši meri tudi od obrestne izpostavljenosti¹⁴. Ta izpostavljenost izhaja predvsem iz imetij deviznih rezerv v ameriških dolarjih, japonskih jenih in zlatu, ki se večinoma nalagajo v obrestonosne instrumente. Zaradi velike izpostavljenosti ECB tem tveganjem in sedanje velikosti računov prevrednotenja je Svet ECB sklenil, da oblikuje rezervacijo za tečajno in obrestno tveganje ter tveganje cene zlata (ECB Annual Report 2005, 2006, str. 176).

V omenjene rezervacije je bil prenesen čisti dobiček ECB v letih 2005 in 2006. Konec leta 2005 se je v rezervacijah zabeležil znesek v višini 992 milijonov EUR in nato 31. decembra 2006 dodatnih 1.379 milijonov EUR. S tem se je velikost rezervacij povečala na 2.371 milijonov EUR, čisti dobiček pa se je enako kot leta 2005 zmanjšal na natanko nič¹⁵. Iz teh rezervacij se bodo financirali prihodnji realizirani in nerealizirani odhodki, ki nastanejo zaradi izpostavljenosti omenjenim tveganjem, predvsem odhodki vrednotenja, ki se ne pokrijejo iz računov prevrednotenja. Velikost in nadaljnja potrebnost rezervacije bosta ugotovljena letno na temelju ocene ECB o njeni prihodnji izpostavljenosti tečajnemu in obrestnemu tveganju ter tveganju cene zlata (Letni računovodski izkazi ECB 2006, 2007, str. 22).

5. PRENOS DEVIZNIH REZERV

Ko država članica uvede evro, mora njena NCB prenesti na ECB del svojih deviznih rezerv oziroma mednarodnih denarnih rezerv, vendar ne valut držav članic, evrov, rezervnih pozicij pri MDS ter posebnih pravic črpanja (SDR). Pri tem ECB določi skupno vrednost vseh svojih deviznih rezerv, vsaka NCB evroobmočja pa vplača tolikšen del te skupne vrednosti, kot izhaja iz njenega ključa za vpis kapitala ECB. Za delež deviznih rezerv, ki ga mora NCB evroobmočja prenesti, je predpisana valutna struktura ter oblika finančnih instrumentov, in sicer:

- 85 odstotkov znašajo vrednostni papirji in finančni instrumenti, ki jih določi ECB, ter gotovina (vse denominirano v USD ali JPY);
- 15 odstotkov znaša zlato.

¹⁴ Na primer depreciacija ameriškega dolarja nasproti EUR za 100 odstotnih točk zmanjša čisti dobiček ECB za približno 300 milijonov EUR, kar znaša približno toliko kot skupni administrativni izdatki ECB za leto 2005 (Scheller, 2006, str. 118).

¹⁵ Glej izkaz poslovnega izida ECB za leti 2005 in 2006 v Prilogi 3.

ECB je polno upravičena imeti in upravljati devizne rezerve, ki so nanjo prenesene, ter jih uporabljati za namene, določene s Statutom ECB. Prenos deviznih rezerv na ECB je urejen s členom 30 Statuta ESCB/ECB.

Skupni znesek deviznih rezerv ECB je bil prvotno določen v višini 50 milijard EUR, vendar pa lahko ECB od NCB zahteva dodatne devizne rezerve v mejah in pod pogoji, ki jih določi Svet EU. Z uredbo Sveta EU¹⁶ je bilo določeno, da se skupni znesek deviznih rezerv lahko poveča, vendar na največ 100 milijard EUR. Od začetka leta 2007 je najvišja možna meja zneska deviznih rezerv, ki se lahko prenesejo na ECB, enaka 57,6 milijard EUR. Ker vse države članice EU še niso uvedle evra, je trenutno na ECB prenesenih 40 milijard EUR deviznih rezerv, torej 69,5% od skupne predvidene vsote (glej Tabelo 6 na str. 21).

Kot določa člen 49.1 Statuta ESCB/ECB se znesek za prenos določi tako, da se pomnoži vrednost v EUR po veljavnih deviznih tečajih tistih deviznih rezerv, ki so že bile prenesene na ECB, z razmerjem med številom delnic, ki jih je vpisala zadevna NCB, in številom delnic, ki so jih že vplačale druge NCB, ki so uvedle evro. Vendar ima upoštevanja omenjenega člena za rezultat neenakopravno obravnavanje NCB glede na čas vstopa v Evrosistem. Problem nastopi predvsem v primeru, če je evro na dan vstopa NCB v Evrosistem šibek (predvsem v razmerju do ameriškega dolarja) v primerjavi z njegovo vrednostjo 1. januarja 1999. Rešitev je v zmanjšanju terjatve znotraj Evrosistema za državo pristopnico glede na njen delež v kapitalu ECB ter usmeritev presežka vplačila za prispevek v rezerve in rezervacije ECB. Navedeno se je zgodilo ob prevzemu evra v Grčiji¹⁷. Nasprotno pa se v primeru, da pride do apreciacije evra glede na ameriški dolar, terjatev znotraj Evrosistema ustrezno poveča (Možek, 2005, str. 35).

Del deviznih rezerv, ki ni bil prenesen na ECB, še vedno ostane v upravljanju pri NCB. Poleg tega ima država (mišljena kot organ oblasti) lahko tudi operativna devizna sredstva. ECB lahko vpliva na transakcije s tistim delom deviznih rezerv, ki je ostal v NCB, ter na transakcije z operativnimi deviznimi sredstvi države. NCB in organi oblasti so tako samostojni le pri opravljanju poslov pri izpolnjevanju svojih obveznosti do mednarodnih organizacij. Za vse drugo poslovanje z deviznimi rezervami, ki ostanejo v NCB po prenosu na ECB, in za transakcije, ki jih opravijo države članice z operativnimi deviznimi sredstvi, je nad določeno mejo potrebna odobritev ECB¹⁸, da se zagotovi skladnost s politiko deviznega tečaja in monetarno politiko Evrosistema (Smodiš, 2004, str. 24).

¹⁶ Council Regulation (EC) No 1010/2000 of 8 May 2000 concerning further calls of foreign reserve assets by the European Central Bank.

¹⁷ Centralna banka Grčije je morala v začetku leta 2001 ob uvedbi evra prenesti na ECB enak znesek deviznih rezerv v USD, JPY in zlatu, kot če bi 1.1.1999 imela status države članice brez odstopanja sorazmerno z njenim deležem v vpisanem kapitalu ECB (Majcen, Žemva, 2002, str. 9). Zaradi depreciacije evra, predvsem v razmerju do ameriškega dolarja, je bil znesek prenosa deviznih rezerv večji, kot če bi Bank of Greece prenesla devizne rezerve leta 1999.

¹⁸ Meja za predhodno prijavo poslov z deviznimi operativnimi sredstvi ECB (promptni ali terminski dokončni nakup ali prodaja deviznih sredstev) s strani držav članic, ki so uvedle evro, je postavljena na 500 milijonov EUR (za katerakoli druga devizna sredstva 500 milijonov EUR ekvivalentno) (Majcen, Žemva, 2002, str. 10).

Portfelj deviznih rezerv ECB odraža prenos deviznih rezerv iz NCB evroobmočja v ECB ter pretekle devizne operacije in operacije z zlatom, ki jih je izvajala ECB. Glavni namen deviznih rezerv ECB je zagotoviti, da ima Evrosistem, kadar je to potrebno, zadostno količino likvidnih sredstev za svoje devizne operacije, ki vključujejo valute držav zunaj EU. Cilji upravljanja deviznih rezerv ECB so likvidnost, varnost in donos, in sicer v tem zaporedju (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 97).

5.1. TERJATVE IZ NASLOVA PRENOSA DEVIZNIH REZERV

V zameno za prenesene devizne rezerve pridobi vsaka NCB obrestovano terjatev do ECB za vrednost zneska, ki ga je prenesla. Svet ECB je sklenil, da morajo biti te terjatve NCB denominirane v evrih. Stanja so obrestovana po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri za operacije glavnega refinanciranja Evrosistema, ki je prilagojena tako, da odraža ničelno stopnjo donosa na zlato.

Vrednosti terjatev po posameznih NCB ter njihovo spreminjanje so prikazane v Tabeli 6. Terjatve, ki jih je ECB priznala NCB za prenos deviznih rezerv, je potrebno prilagajati v skladu s spremembo ključa za vpis kapitala ECB.

Tabela 6: Terjatve NCB, enakovredne sredstvom deviznih rezerv, prenesenim na ECB (v milijonih EUR)

NCB	Do 31. dec 2003	Od 1. jan do 30. apr 2004	Od 1. maja 2004 do 31. dec 2006	Od 1. jan 2007
<i>Banque Nationale de Belgique</i>	1.432,9	1.414,9	1.419,1	1.423,3
<i>Deutsche Bundesbank</i>	12.246,8	11.702	11.761,7	11.821,5
<i>Bank of Greece</i>	1.028,2	1.080,7	1.055,8	1.046,6
<i>Banco de Espana</i>	4.446,8	4.390,1	4.327	4.349,2
<i>Banque de France</i>	8.416,9	8.258,8	8.275,3	8.288,1
<i>Central Bank of Ireland</i>	424,8	512,7	513	511,8
<i>Banca d'Italia</i>	7.447,5	7.286,3	7.262,8	7.217,9
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	74,6	85,4	87,3	90,7
<i>De Nederlandsche Bank</i>	2.139	2.216,2	2.223,4	2.243
<i>Osterreichische Nationalbank</i>	1.179,7	1.150,9	1.157,5	1.161,3
<i>Banco de Portugal</i>	961,6	1.006,5	982,3	987,2
<i>Banka Slovenije</i>	0	0	0	184
<i>Finlands Bank</i>	698,5	714,9	717,1	717,1
Skupaj	40.497,2	39.819,2	39.782,3	40.041,8

Vir: ECB Annual Report 2004, 2005, str. 187.

Leta 2004 so bila ta stanja dvakrat prilagojena z namenom, da se upošteva (a) 5 letna prilagoditev uteži v ključu za vpis kapitala ECB in (b) pristop desetih novih držav članic, kar je ravno tako povzročilo spremembe uteži v kapitalnem ključu. Skupni učinek teh dveh

prilagoditev je bilo zmanjšanje stanja terjatev s 40,5 milijard EUR na 39,8 milijard EUR. Januarja 2007 so bile te terjatve ponovno prilagojene zaradi pristopa centralnih bank Bolgarije in Romunije v ESCB ter vstopa Banke Slovenije v Evrosistem. Spremembe ponderjev NCB v ključu za vpis kapitala in prenos deviznih rezerv Banke Slovenije na ECB so povečali terjatve NCB za 259,5 milijonov EUR. Vedno, kadar pride do omenjenih prilagoditev in sprememb, je potrebno te terjatve uskladiti. Tiste sodelujoče NCB, katerih terjatve se zaradi razširitve kapitalskega ključa povečajo, morajo opraviti kompenzacijski prenos na ECB, ECB pa mora opraviti kompenzacijski prenos na tiste sodelujoče NCB, katerih terjatve se zaradi te razširitve zmanjšajo (Sklep ECB/2006/24). Namen teh prilagoditev je zagotoviti potreben prostor, ki naj bi NCB, ki se bodo Evrosistemu priključile v prihodnosti, omogočil prenos deviznih rezerv v celoti v skladu z njihovimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB.

6. EVROBANKOVCI V OBTOKU

Z začetkom leta 2002 so države članice Evrosistema uvedle enotno valuto evro tudi v fizični obliki. ECB ter dvanajst NCB je začelo izdajati bankovce, denominirane v evrih, s 1. januarjem 2007 pa se jim je pridružila še Banka Slovenije.

Svet ECB je tisti, ki ima v skladu s 106. členom Pogodbe o EU, izključno pravico odobriti izdajanje evrobankovcev v EU. Leta 2001 je izdal sklep o izdajanju evrobankovcev (Sklep ECB/2001/15), ki kot zakonite izdajateljce evrobankovcev določa ECB in NCB Evrosistema. Količina izdanih bankovcev ni vnaprej določena, temveč je odvisna od povpraševanja. Skupna vrednost evrobankovcev v obtoku¹⁹ se centralnim bankam Evrosistema razdeli na zadnji delovni dan v mesecu v skladu s ključem za razdelitev bankovcev (angl. banknote allocation key).

ECB je bil dodeljen 8-odstotni delež celotne vrednosti evrobankovcev v obtoku. Ta naj bi ostal nespremenjen ne glede na to, koliko držav bo v prihodnosti vstopilo v Evrosistem. Preostali delež bankovcev, ki ga izdajajo NCB (92 odstotkov), pa je porazdeljen mednje z uporabo ključa za razdelitev bankovcev, ki izhaja iz ključa za vpis kapitala. Gre za t.i. mehanizem CSM (angl. capital share mechanism), saj je vrednost evrobankovcev v obtoku porazdeljena med NCB v skladu z njihovimi deleži v kapitalu ECB. Pri tem je kapitalski ključ popravljen tako, da se upošteva tudi del bankovcev, ki jih izda ECB, poleg tega so na NCB, ki so uvedle evro, porazdeljeni deleži NCB, ki evra niso uvedle. Le-te so iz izračuna izključene. V primeru, da deležev NCB, ki niso uvedle evra, ne bi porazdelili med NCB, ki so evro že uvedle, namreč ne bi mogli izdati celotne potrebne količine bankovcev v obtoku, temveč manj. Podobno kot ni vplačan celotni vpisani kapital ECB, temveč manj. Ponderji pri ključu za razdelitev bankovcev so zato višji od ponderjev po ključu za razdelitev kapitala (Majcen, Žemva, 2002, str. 12).

¹⁹ Skupna količina evrobankovcev v obtoku je vrednostno prikazana v konsolidirani bilanci stanja Evrosistema.

Ključ za izdajanje bankovcev je fiksni, dokler se ne spremeni ključ za vpis kapitala. Zaradi spreminjanja ponderjev v kapitalnem ključu je prišlo do sprememb ključa za izdajanje bankovcev dvakrat v letu 2004 in nato ponovno v začetku leta 2007. V Tabeli 7 so prikazani deleži posameznih NCB v razdelitvenem ključu za izdajo evrobankovcev ter njihovo spreminjanje. Razvidno je, da tako kot pri kapitalnem ključu, največji deleži pripadajo nemški (Deutsche Bundesbank), francoski (Banque de France) ter italijanski (Banca d'Italia) NCB.

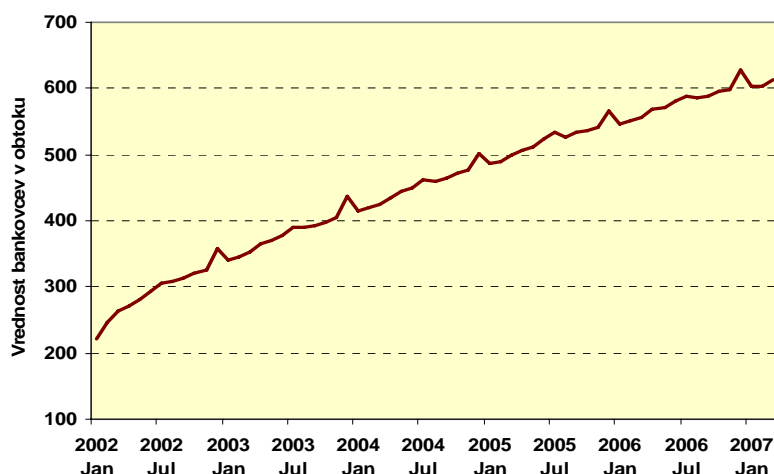
Tabela 7: Deleži posameznih NCB v razdelitvenem ključu za izdajo evrobankovcev (v %)

	1. januar 2002	1. januar 2004	1. maj 2004	1. januar 2007
<i>Deutsche Bundesbank</i>	27,8215	27,0365	27,2000	27,1610
<i>Banque de France</i>	19,1210	19,0815	19,1375	19,0430
<i>Banca d'Italia</i>	16,9190	16,8345	16,7960	16,5840
<i>Banco de Espana</i>	10,1020	10,1430	10,0065	9,9925
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4,8595	5,1205	5,1415	5,1535
<i>Banque Nationale de Belgique</i>	3,2550	3,2690	3,2820	3,2705
<i>Osterreichische Nationalbank</i>	2,6800	2,6590	2,6765	2,6680
<i>Bank of Greece</i>	2,3360	2,4970	2,4415	2,4045
<i>Banco de Portugal</i>	2,1845	2,3255	2,2715	2,2680
<i>Suomen Pankki</i>	1,5870	1,6515	1,6585	1,6475
<i>Central Bank of Ireland</i>	0,9650	1,1845	1,1865	1,1760
<i>Banka Slovenije</i>	-	-	-	0,4225
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0,1695	0,1975	0,2020	0,2090
Skupaj NCB	92,0000	92,0000	92,0000	92,0000
<i>European Central Bank</i>	8,0000	8,0000	8,0000	8,0000
Skupaj	100,0000	100,0000	100,0000	100,0000

Vir: Decision ECB/2001/15, str. 2; Decision ECB/2003/23, str. 2; Decision ECB/2004/9; Decision ECB/2006/25, str. 2.

Odkar so bili evrobankovci leta 2002 prvič dani v obtok, je njihova vrednost v obtoku neprekinjeno naraščala. Njihova nenehna rast je razvidna iz Slike 2 zgoraj. Konec leta 2006 je vrednost evrobankovcev v obtoku dosegla zgodovinsko višino. V obtoku je bilo 11,3 milijarde evrobankovcev z vrednostjo 628,2 milijarde EUR. Ocenjuje se, da med 10 in 20 odstotkov evrobankovcev hranijo rezidenti zunaj evroobmočja, ki še naprej ustvarjajo povpraševanje po evrobankovcih predvsem zaradi njihove funkcije hranilca vrednosti ali vzporedne valute (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 105).

Slika 2: Skupna vrednost evrobankovcev v obtoku od januarja 2002 do marca 2007 v evroobmočju (v milijardah EUR)²⁰

Vir: Latest figures on euro banknotes and coins, 2007.

ECB je vzpostavila enotne tehnične standarde in ukrepe za nadzor kakovosti, katerim so podvrženi evrobankovci ter celoten postopek njihovega izdajanja. To pomeni, da so vsi evrobankovci posameznih apoenov enaki po fizičnih lastnostih in kakovosti ter lahko prosto krožijo po celotnem Evrosistemu, kar pomeni, da so ter morajo biti sprejeti v vsaki državi znotraj evroobmočja ne glede na to, kje so bili dani v obtok (Smodiš, 2004, str. 29). Ureditev izdajanja evrobankovcev temelji na načelu ne-repatriacije. ECB se na področju izdajanja bankovcev drži pravila decentralizacije, kar pomeni, da je celotna fizična manipulacija z bankovci opravljena s strani posameznih NCB (Sklep ECB/2001/15). Evrobankovci se tako izkazujejo tudi v bilancah posameznih NCB. Vendar nam podatek iz bilance neke NCB o izdanih bankovcih ne bo povedal, koliko evrobankovcev je v obtoku v posamezni državi²¹.

Izdajanje evrokovancev

Kovance izdajajo le države članice Evrosistema, brez ECB. ECB pa ima od 1. januarja 1999 izključno pravico, da odobri količino kovancev, ki jih lahko izdajajo države članice, ki so sprejele evro. Države članice morajo ECB vsako leto v odobritev predložiti svoje ocene glede obsega izdaje evrokovancev, dopolnjene s pojasnili o metodologiji napovedovanja. Položaj v zvezi z evrokovanci je torej drugačen, ker denarni prihodek od izdaje kovancev (ki je približno enak nominalni vrednosti kovanca, ki se ji odštejejo stroški za proizvodnjo in dajanje v obtok) prejme država članica, ki izda kovanec²².

²⁰ Podatki o evrobankovcih v obtoku so priloženi v Prilogi 4.

²¹ Ob eventualnem izstopu neke države iz Evrosistema (o čemer ni nikjer v sicer obsežnih besedilih niti besede) bi se šele ob zamenjavi evrobankovcev (in kovancev) videlo, koliko jih je v obtoku. Samo tisti, ki so v obtoku, so terjatev države, ki zapušča denarno unijo, do Evrosistema (Ribnikar, 2003, str. 133).

²² Sporočilo Komisije Evropskih skupnosti – Pet let evrobankovcev in evrokovancev {SEC(2006) 1786}, 2006, str. 5.

6.1. PREDSTAVITEV EVROBANKOVCEV V OBTOKU V BILANCI STANJA

V bilanci stanja ECB (glej Prilogo 5)

Ker ECB ne daje evrobankovcev v obtok, ima znotraj Evrosistema za vrednost, ki je enaka vrednosti evrobankovcev, ki jih izda, do NCB terjatve v sorazmerju z njihovimi deleži v ključu za vpis kapitala. 8-odstotni delež ECB v skupni vrednosti evrobankovcev v obtoku se razkrije v pasivni postavki bilance stanja "Bankovci v obtoku". Njegova protipostavka na aktivni strani bilance stanja so terjatve do NCB, ki izhajajo iz deleža ECB, in se izkazujejo v podpostavki "Terjatve znotraj Evrosistema: Terjatve, povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema".

Terjatve do NCB, povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema, so obrestovane po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri za operacije glavnega refinanciranja Evrosistema. Ti obrestni prihodki predstavljajo "seigniorage" prihodke, ki jih ECB pridobiva iz svojega 8-odstotnega deleža v izdaji evrobankovcev. Vključeni so v postavko "Neto obrestni prihodki" v izkazu uspeha ECB. "Seigniorage" prihodki bi se načeloma morali razdeliti NCB v skladu s sklepi Sveta ECB, sorazmerno z njihovimi deleži v ključu vpisanega kapitala. Do leta 2005 se je ta prihodek posebej razdelil NCB v obliki vmesne razdelitve ob koncu vsakega četrtertletja. Leta 2005 pa je Svet ECB odločil, da od leta 2006 dalje ta prihodek zapade v plačilo v poslovnem letu, v katerem nastane, razdeli pa se drugi delovni dan naslednjega leta. Odločil je, da je zaradi omogočitev razporeditve sredstev v rezervacije za tveganje deviznega tečaja, obrestne mere in cene zlata ter iz dodatnih operativnih razlogov primernejše, da se prihodek ECB iz naslova evrobankovcev v obtoku razdeli samo enkrat za vsako poslovno leto, ne pa za vsako četrtertletje. Prihodek ECB iz naslova evrobankovcev se med NCB razdeli v celoti, razen v primeru, če je čisti dobiček ECB tekočega leta manjši od njenega prihodka iz evrobankovcev v obtoku v istem letu. Nadalje lahko Svet ECB odloči, da se del ali celotni prihodek ECB prenese med rezervacije za tečajna tveganja, obrestna tveganja in cenovna tveganja pri zlatu. Lahko pa tudi odloči, da se ti prihodki zmanjšajo za stroške, ki jih je ECB imela v zvezi z izdajo in obdelavo evrobankovcev (Sklep ECB/2005/11).

Za leti 2005 in 2006 je Svet ECB odločil, da zadrži celotne "seigniorage" prihodke ECB. Leta 2005 je ECB zadržala 868 milijonov EUR prihodkov od svojega deleža bankovcev v obtoku, s čimer je zagotovila, da celotna razdelitev dobička za poslovno leto ni preseгла njenega čistega dobička za poslovno leto. Podobno je v letu 2006 zadržala 1.319 milijonov EUR. Navedena zneska sta bila prenesena v rezervacije za tečajna tveganja, obrestna tveganja in tveganje cene zlata. Povečanje prihodkov iz razdelitve evrobankovcev znotraj Evrosistema v letu 2006 (glej Prilogo 3) je bilo posledica (1) splošnega povečanja evrobankovcev v obtoku in (2) povečanja obrestne mere ECB za operacije glavnega refinanciranja (ECB Annual Report 2006, 2007, str. 213).

V bilanci stanja NCB (glej Prilogo 6)

Vrednost evrobankovcev v obtoku dodeljena posamezni NCB je izkazana v bilanci stanja NCB med obveznostmi pod postavko "Bankovci v obtoku". Razporeditev evrobankovcev državam članicam ima za posledico nastanek saldov znotraj Evrosistema zaradi razlike med vrednostjo evrobankovcev, dodeljeno posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev, in vrednostjo evrobankovcev, ki jih ta NCB dejansko da v obtok²³. Če NCB dejansko izda več evrobankovcev, kot ji pripada glede na razdelitveni ključ, ima le-ta obveznost v zvezi z razdelitvijo evrobankovcev do Evrosistema. V primeru, da katera od NCB izda manj bankovcev, kot bi jih lahko glede na razdelitveni ključ, pa ima le-ta terjatev do Evrosistema (Majcen, Žemva, 2002, str. 12). Te terjatve in obveznosti se v bilanci stanja NCB izkazujejo pod podpostavko "Terjatve/Obveznosti znotraj Evrosistema: Neto terjatve/obveznosti v zvezi z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema". Poleg prilagoditve, ki izhaja iz upoštevanja mehanizma CSM, se celotna vrednost evrobankovcev, ki jih da v obtok posamezna NCB, prilagodi še za delež izdaje bankovcev ECB. Navedeno si pogledjmo na primeru avstrijske centralne banke Oesterreichische Nationalbank (v nadaljevanju OeNB) za leto 2006.

Ključ za vpis kapitala ECB za OeNB je 31. decembra 2006 znašal 2,0800%, ključ za razdelitev evrobankovcev pa 2,6765%. Skupna vrednost evrobankovcev v obtoku v evroobmočju je bila na dan 31. december 2006 628,2 mrd EUR. Delež ECB v izdaji evrobankovcev (8%) je tako znašal 50,259 mrd EUR. Od tega zneska ECB izkazuje terjatev do OeNB v višini 1,045 mrd EUR ($50,259 \times 2,0800\%$). Nasprotno, OeNB za ta znesek v svojih bilancah izkazuje obveznost znotraj Evrosistema iz naslova izdajanja bankovcev ECB.

Dejanska vrednost evrobankovcev, ki jih je OeNB dala v obtok, je 1,138 mrd EUR. Vrednost evrobankovcev, ki pripada OeNB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, znaša 16,815 mrd EUR ($628,2 \times 2,6765\%$). Ker je OeNB dejansko izdala manj evrobankovcev, kot ji pripada po ključu za razdelitev bankovcev, izkazuje neto terjatve povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema v vrednosti 15,677 mrd EUR. Terjatve OeNB iz naslova mehanizma CSM tako znašajo 16,722 mrd EUR ($1,138 - 16,815 - 1,045$). Izračun neto terjatev OeNB v zvezi z razdelitvijo evrobankovcev je povzet v Tabeli 8.

Terjatve in obveznosti znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku so ena od ključnih komponent pri izračunu denarnega prihodka. To pomeni, da poravnavi obresti na te salde povzroči porazdelitev znatnega zneska denarnega prihodka Evrosistema med NCB, sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB.

²³ Postavka "Bankovci v obtoku" v bilanci NCB je količina, ki ji pripada po ključu za razdelitev bankovcev, ne pa dejanska količina, ki jo je ta NCB dala v obtok.

Tabela 8: Izračun obveznosti "Bankovci v obtoku" za OeNB na dan 31. december 2006 (v milijardah EUR)

	31. december 2006
Celotna vrednost evrobankovcev dana v obtok s strani OeNB	1,138
Prilagojena za:	
<i>Obveznost OeNB, ki izhaja iz deleža evrobankovcev v obtoku dodeljenega ECB (8%)</i>	<i>-1,045</i>
<i>Terjatve OeNB povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema (CSM)</i>	<i>16,722</i>
<i>Neto terjatve OeNB povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema</i>	<i>15,677</i>
Evrobankovci v obtoku	16,815

Vir: OeNB Financial Statements for the year 2006, str. 23.

7. DENARNI PRIHODEK EVROSISTEMA

Denarni prihodek (angl. monetary income) je prihodek, ki nastane znotraj Evrosistema zaradi opravljanja nalog v zvezi z monetarno politiko. Kot je določeno v členu 32 Statuta ESCB/ECB, je višina denarnih prihodkov vsake NCB enaka njenemu letnemu prihodku, ustvarjenemu iz sredstev, ki jih ima nasproti bankovcem v obtoku in depozitom kreditnih institucij. Ta sredstva določijo NCB v skladu s smernicami, ki jih pripravi Svet ECB. Depoziti kreditnih institucij pri NCB so obrestovani po stopnjah, ki so enake ali blizu tržnim in zato ne ustvarjajo znatnejših prihodkov za NCB. Denarni prihodek je tako sestavljen predvsem iz "seigniorage" prihodka, zaradi česar ECB izraza pogosto uporablja kot sinonima (Scheller, 2006, str. 118).

Če Svet ECB po začetku tretje faze EMU presodi, da struktura bilanc stanja NCB ne dovoljuje uporabe zgoraj navedenega pravila, lahko s kvalificirano večino sklene, da se za obdobje največ petih let denarni prihodki izračunavajo po drugačni metodi (Statut ESCB/ECB, člen 32.3, 1992).

7.1. RAZPOREDITEV DENARNEGA PRIHODKA MED NCB

Denarni prihodek NCB držav evroobmočja se sešteje in nato razporedi tem NCB sorazmerno z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. S tem se zagotovi, da spremembe vzorcev obnašanja v obtoku bankovcev ne vplivajo bistveno na relativni dohodkovni položaj NCB. V primeru, da bi po začetku tretje faze EMU Svet ECB odločil, da je razporeditev denarnih prihodkov NCB spremenila relativni dohodkovni položaj NCB, se znesek prihodka, ki se jim porazdeli na način naveden zgoraj, zmanjša za enoten odstotek. Ta v prvem poslovnem letu po uvedbi evrogotovine ne sme presežati 60 odstotkov, nato pa se za vsako nadaljnje poslovno leto zmanjša za najmanj 12 odstotnih točk. Uporablja se lahko največ pet poslovnih

let po letu prehoda na evrogotovino (Statut ESCB/ECB, člen 51, 1992). Vendar to odstopanje še ni bilo uporabljeno, saj so bile za nadomestitev sprememb v dohodkovnem položaju NCB izračunane prilagoditve k saldum znotraj Evrosistema.

Obračun in poravnavo zneskov, ki so posledica razporeditve denarnih prihodkov, izvede ECB v skladu s smernicami Sveta ECB. Svet ECB je hkrati tudi pooblaščen, da sprejme vse druge ukrepe, ki so potrebni za razporeditev denarnih prihodkov NCB (Statut ESCB/ECB, člen 32.7, 1992). Alokacija denarnega prihodka se opravlja enkrat letno ob zaključku finančnega leta s plačili preko sistema TARGET. Pri tem je potrebno upoštevati kakršnekoli odločitve, ki jih sprejme Svet ECB v primeru izgube ECB²⁴.

Koncept denarnega prihodka temelji na dejstvu, da vsaka NCB prispeva denarni prihodek v skupen fond (angl. monetary income pooling), nato pa vsaka NCB dobi prihodek nazaj iz skupnega fonda (angl. monetary income reallocation). Ta koncept delitve denarnega prihodka je ponazorjen s pomočjo sheme na Sliki 3.

Slika 3: Koncept delitve denarnega prihodka

Celoten denarni prihodek, ki je prenesen v skupni fond	=	Celotni denarni prihodek, ki se prerazporedi znotraj Evrosistema
	vendar	
Denarni prihodek, ki ga prenese v skupni fond posamezna NCB (osnova je delež bankovcev, dan v obtok)	≠	Denarni prihodek, ki je prerazporejen posamezni NCB (osnova je delež v kapitalu ECB)

Vir: Možek, 2005, str. 33.

V primeru, da je delež bankovcev, ki ga da v obtok posamezna NCB, večji od njenega deleža v kapitalu ECB, ta NCB neto prispeva denarni prihodek v skupni fond, v nasprotnem primeru pa je neto prejemnik denarnega prihodka.

7.2. PREHODNO OBDOBJE DELITVE DENARNEGA PRIHODKA

Zgoraj predstavljeno pravilo o razdelitvi denarnega prihodka v skladu z vpisanim kapitalom ECB pa v praksi še ni zaživelo. V letih 1999 do 2001 denarni prihodek ni bil združen in razdeljen, ampak je bil ugotovljen po alternativni metodi. V obtoku so bili le nacionalni bankovci, ki pa so bili izključeni iz izračuna denarnega prihodka. V tem obdobju je obstajala neposredna obdavčitev "seigniorage" prihodka NCB. Namenjena je bila izključno za kritje izgub ECB med finančnimi leti 1999, 2000 in 2001, ki jih ni bilo mogoče financirati iz splošnega rezervnega sklada ali iz denarnih prihodkov določenega poslovnega leta (ECB/2000/19).

²⁴ V primeru, da ima ECB izgubo, lahko Svet ECB zadrži del ali celotne denarne prihodke tega poslovnega leta (glej Poglavje 4).

Leto 2002 se šteje kot posebno leto. Bankovci v obtoku, denominirani v nacionalni valuti, so še vedno lahko predstavljali znaten delež celotne vrednosti bankovcev v obtoku Evrosistema, pri čemer so bili tudi vzorci obnašanja v državah članicah različni. Denarni prihodek je bil v tem letu izračunan analogno kot za pretekla leta²⁵. S tem se je zagotovilo, da spremembe vzorcev obnašanja v obtoku bankovcev niso bistveno vplivale na relativni dohodkovni položaj NCB (ECB/2001/16). Prav tako tudi od leta 2003 do 2007 velja prehodno obdobje razdelitve prihodka in s tem postopen prehod na metodo kapitalskega ključa (v veljavi je t.i. "smoothing" mehanizem). V tem prehodnem obdobju je razporeditev denarnega prihodka prilagojena tako, da upošteva razlike med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku vsake NCB od 1. julija 1999 do 30. junija 2001 in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi se v tem obdobju razdelila NCB po kapitalskem ključ ECB. Ta prilagoditev bo znižana postopoma vsako leto do konca leta 2007.

Omenjeni režim razporejanja denarnega prihodka je treba prilagoditi zaradi prihodnje širitve Evrosistema. Zaradi poštenosti, doslednosti in enake obravnave je potrebno nove NCB v Evrosistemu s finančnega vidika obravnavati enako kakor obstoječe NCB v Evrosistemu. To pomeni, da se mora postopek prilagoditve uporabiti vsakokrat, ko država članica sprejme evro, in potekati po enakih načelih kot postopek prilagoditve za poslovna leta 2002 do 2007. Te prilagoditve se med drugim nanašajo na neto obveznosti znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku, ki so vključene v obveznostno osnovo za namene izračunavanja denarnega prihodka NCB, ker so enakovredne bankovcem v obtoku. Prilagoditve saldov znotraj Evrosistema ter z njimi povezani izračuni kompenzacijskih zneskov, so bili sprva opredeljeni v Sklepu ECB/2001/16 o razporeditvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank sodelujočih držav članic za poslovno leto 2002, ki je predpisal režim prilagoditev do konca leta 2007. Leta 2006 pa je bil zaradi prihodnje širitve Evrosistema spremenjen s Sklepom ECB/2006/7.

7.2.1. Prilagoditve saldov znotraj Evrosistema

Prilagoditve k saldom znotraj Evrosistema so izračunane, da nadomestijo znatne spremembe v dohodkovnem položaju NCB kot posledico uvedbe evrobankovcev in naknadne razporeditve denarnega prihodka. Salde znotraj Evrosistema je treba prilagoditi, da se omogoči postopna prilagoditev bilanc stanja in izkazov uspeha NCB. Prilagoditve morajo temeljiti na vrednosti bankovcev v obtoku vsake NCB v obdobju pred uvedbo evrobankovcev.

Za namene izračunavanja denarnega prihodka se saldi znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku za vse NCB prilagodijo s kompenzacijskim zneskom, ki se določi po

²⁵ V obdobju od leta 1999 do 2002 se je znesek denarnega prihodka vsake NCB določil z naslednjo formulo: $MI = LB \times RR$, pri čemer:

- MI je znesek denarnega prihodka vsake NCB, ki se združuje,
- LB je obveznostna osnova vsake NCB,
- RR je referenčna obrestna mera (zadnja razpoložljiva mejna obrestna mera, ki jo Evrosistem uporablja v svojih ponudbah za operacije glavnega refinanciranja).

naslednji formuli (Sklep ECB/2006/7):

$$C = (K - A) \times S$$

pri čemer je:

- C = kompenzacijski znesek,
- K = znesek v evrih za posamezno NCB, ki izhaja iz uporabe ključa vpisanega kapitala na povprečno vrednost bankovcev v obtoku v referenčnem obdobju²⁶ (znesek bankovcev v obtoku, denominiranih v nacionalni valuti države članice, ki sprejema evro, se pretvori v evre po referenčnem dnevnem deviznem tečaju v referenčnem obdobju),
- A = za vsako NCB povprečna vrednost bankovcev v obtoku v evrih v referenčnem obdobju (pretvorjena v evre po referenčnem dnevnem deviznem tečaju v referenčnem obdobju),
- S = naslednji koeficient za vsako poslovno leto, ki se začne z datumom prehoda na evrogotovino (koeficienti so navedeni v Tabeli 9 spodaj).

Tabela 9: Koeficienti (S) za izračun kompenzacijskih zneskov

Poslovno leto	Koeficient
Leto prehoda na evrogotovino	1
Leto prehoda na evrogotovino plus 1 leto	0,8606735
Leto prehoda na evrogotovino plus 2 leti	0,7013472
Leto prehoda na evrogotovino plus 3 leta	0,5334835
Leto prehoda na evrogotovino plus 4 leta	0,3598237
Leto prehoda na evrogotovino plus 5 let	0,1817225
Leto prehoda na evrogotovino plus 6 let	0

Vir: Decision ECB/2006/7, str. 2.

Vsota kompenzacijskih zneskov vseh NCB mora biti enaka nič. Koeficient 1 vsebinsko pomeni, da se razdelitev bankovcev v skladu s ključem za razdelitev bankovcev popravi v celoti, kot da se razdelitev ni izvedla. Na drugi strani pa koeficient 0 nasprotno pomeni popolno upoštevanje razdelitve bankovcev v skladu z omenjenim ključem. Tako se kompenzacijski zneski postopoma nižajo iz leta v leto, prvi dan šestega leta po letu prehoda na evrogotovino pa se le-ti prenehajo uporabljati. Kompenzacijski zneski se izračunajo vsakokrat, ko država članica sprejme evro ali ko se spremeni ključ vpisanega kapitala ECB²⁷.

V neto terjatve/obveznosti iz razdelitve evrobankovcev znotraj Evrosistema sta poleg prilagoditve za delež izdaje evrobankovcev ECB in prilagoditve, ki izhaja iz upoštevanja

²⁶ Referenčno obdobje pomeni obdobje 24 mesecev, ki začne teči 30 mesecev pred datumom prehoda na evrogotovino.

²⁷ Kompenzacijski znesek nove NCB v Evrosistem se razporedi obstoječim NCB v Evrosistem, in sicer sorazmerno z njihovimi deleži v ključu vpisanega kapitala in z obrnjenim predznakom (+/-), ter se doda vsem kompenzacijskim zneskom, ki že veljajo za obstoječe NCB v Evrosistem.

mehanizma CSM, vključena tudi kompenzacijski znesek in računovodska vknjižba za izenačitev tega kompenzacijskega zneska (t.i. izravnalna vknjižba). Kompenzacijski zneski in njihove izravnalne vknjižbe se knjižijo na posebne račune za transakcije znotraj Evrosistema v poslovnih knjigah vsake NCB z valuto na datum prehoda na evrogotovino in enakim datumom valute v vsakem naslednjem letu obdobja prilagoditve. Za razliko od kompenzacijskih zneskov, ki se obrestujejo po mejni stopnji za operacije glavnega refinanciranja, se izravnalne vknjižbe ne obrestujejo.

V nadaljevanju bom poenostavljeno predstavila prilagoditev bankovcev v obtoku, in sicer v primeru terjatev znotraj Evrosistema. Če nadaljujem prejšnji primer za OeNB in predpostavim, da znaša izračunani kompenzacijski znesek ravno toliko kot terjatev znotraj Evrosistema iz naslova mehanizma CSM, torej 16,722 mrd EUR, se prilagoditve v bilanci stanja OeNB prikažejo, kot je razvidno iz Tabele 10.

Tabela 10: Prilagoditev bankovcev v obtoku v primeru terjatev znotraj Evrosistema v bilanci stanja OeNB (v milijardah EUR)

SREDSTVA		OBVEZNOSTI	
Sredstva	1,138	Evrobankovci v obtoku	1,138
		minus bankovci ECB	-1,045
		plus bankovci CSM	16,722
		Evrobankovci v obtoku	16,815
		Obveznosti znotraj Evrosistema v zvezi z izdajo bankovcev ECB	1,045
Terjatev znotraj Evrosistema v zvezi z mehanizmom CSM	16,722	Obveznosti znotraj Evrosistema v zvezi z mehanizmom CSM	0,0
Terjatev znotraj Evrosistema – kompenzacijski znesek	-16,722		
Terjatev znotraj Evrosistema – kompenzacijski znesek – izravnalna vknjižba	16,722		
	17,86		17,86

Vir: Možek, 2005, str. 39; OeNB Financial Statements for the year 2006, str. 23.

Prehodni režim razporejanja denarnega prihodka, ki je bil uveden leta 2002, se bo za vse NCB, ki so bile takrat v Evrosistemu, zaključil 31. decembra 2007. Za Banko Slovenije pa se kompenzacijski zneski uporabljajo od 1. januarja 2007, dneva, ko je vstopila v Evrosistem, in se bodo postopoma prilagajali v naslednjih šestih letih (posebno leto prehoda na evrogotovino

plus pet let, ki sledijo). Zatem bo denarni prihodek v celoti razporejen NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB.

7.3. METODA MERJENJA DENARNEGA PRIHODKA

Način ugotavljanja denarnega prihodka je bil sprva urejen s Sklepom ECB o razporeditvi denarnega prihodka ECB/2001/16, od leta 2006 dalje pa je dopolnjen s Sklepom ECB/2006/7.

Od leta 2003 dalje se znesek denarnega prihodka vsake NCB določi z merjenjem dejanskega prihodka, ki izhaja iz določenih sredstev, knjiženih v njenih poslovnih knjigah. Kot izjema od tega je zlato, za katerega se šteje, da ne ustvarja dohodka. Izračun denarnega prihodka vsake NCB se izvaja s strani ECB na dnevni osnovi. Izračunavanje temelji na računovodskih podatkih, ki jih NCB sporočajo ECB. Tako znesek obveznostne osnove kot vrednost določenih sredstev vsake NCB se izračunavata v skladu s harmoniziranimi računovodskimi načeli in pravili Evrosistema.

Obveznostna osnova (angl. liability base)

Obveznostna osnova je znesek ustreznih obveznosti v bilanci stanja vsake NCB. Obveznostna osnova vključuje postavke 1, 2 in 10 pasive bilance stanja NCB (glej Prilogo 6), in sicer:

- 1) bankovce v obtoku²⁸;
- 2) obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja, ki se nanašajo na operacije monetarne politike, denominirane v evrih;
- 3) obveznosti znotraj Evrosistema NCB, ki izhajajo iz izdaje zadolžnic ECB-ju, ki podpirajo dolžniška potrdila, ki jih izdaja ECB;
- 4) neto obveznosti znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz transakcij preko sistema TARGET;
- 5) neto obveznosti znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku, vključno z obveznostmi, ki izhajajo iz prilagoditve k saldum znotraj Evrosistema.

Določena sredstev (angl. earmarkable assets) in njihovo obrestovanje

Določena sredstva vključujejo postavke 1, 5 in del 9 aktive bilance stanja NCB (glej Prilogo 6), in sicer:

- 1) posojila kreditnim institucijam evroobmočja, ki se nanašajo na operacije monetarne politike, denominirana v evrih;
- 2) terjatve znotraj Evrosistema, enake prenosu deviznih rezerv, razen zlata na ECB;
- 3) neto terjatve znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz transakcij preko sistema TARGET;
- 4) neto terjatve znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku, vključno s terjatvami, ki izhajajo iz prilagoditve k saldum znotraj Evrosistema;
- 5) zlato, vključno s terjatvami v zvezi z zlatom, prenesenim na ECB.

²⁸ V letu prehoda na evrogotovino za vsako novo NCB v Evrosistemu bankovci v obtoku vključujejo tudi bankovce, ki jih izda NCB in so denominirani v njeni nacionalni denarni enoti. Po letu prehoda na evrogotovino pa bankovci v obtoku pomenijo bankovce, denominirane v evrih, z izključitvijo vseh drugih bankovcev.

Pri zlatu je pravilo nekoliko prilagojeno, saj ne upošteva celotne količine zlata, temveč se med določena sredstva šteje le količina, ki je enaka najmanjšemu razmerju med imetjem zlata posamezne NCB (vključno z zlatom, ki je bil kot del deviznih rezerv prenesen na ECB) in njenim deležem v kapitalu ECB²⁹. Ta znesek je razdeljen med posamezne NCB v skladu z njihovimi ključi za vpis kapitala ECB.

V Tabeli 11 so povzete obrestne mere, po katerih se obrestujejo določena sredstva.

Tabela 11: Obrestne mere po vrstah določenih sredstev

Določena sredstva	Obrestovanje
1. Zlato in zlate terjatve	0%
5. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja, povezana z operacijami monetarne politike 5.1 Operacije glavnega refinanciranja 5.2 Operacije dolgoročnejšega refinanciranja 5.3 Povratne operacije finega uravnavanja 5.4 Povratne strukturne operacije 5.5 Ponudba mejnega posojanja 5.6 Krediti v povezavi s pozivi h kritju	obrestna mera operacij glavnega refinanciranja obrestna mera operacij dolgoročnejšega refinanciranja dejanski donos dejanski donos obrestna mera mejnega posojanja dejanski donos
9.2 Terjatve iz naslova prenosa deviznih rezerv	terjatve v zlatu – 0% tuja valuta – obrestna mera operacij glavnega refinanciranja
9.4 Neto terjatve v povezavi z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema	obrestna mera operacij glavnega refinanciranja
9.5. Druge terjatve znotraj Evrosistema (TARGET)	obrestna mera operacij glavnega refinanciranja

Vir: Možek, 2005, str. 43.

Razlika med obveznostno osnovo in določenimi sredstvi NCB

Kjer vrednost določenih sredstev NCB presega ali ne dosega vrednosti njene obveznostne osnove, se razlika nadomesti tako, da se na samo vrednost razlike uporabi povprečna stopnja donosa na določena sredstva vseh NCB skupaj. Ta povprečna stopnja donosa se izračuna kot razmerje med celotnim prihodkom, ki ga dosežejo vse NCB na določena sredstva (pri čemer se ne upoštevajo prihodki, ki izvirajo iz neto terjatev znotraj Evrosistema v zvezi s transakcijami preko TARGET in iz neto terjatev znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku, vključno s tistimi, ki se nanašajo na prilagoditve k saldom znotraj Evrosistema), in povprečno vrednostjo celotnih določenih sredstev Evrosistema. V primeru, da je obveznostna osnova NCB večja od določenih sredstev, se ta znesek prišteje denarnemu prihodku, ki se prenese v skupni fond, v nasprotnem primeru pa se odšteje.

²⁹ Zlato se vrednoti na podlagi cene zlata v evrih za unčo z dne 31. decembra 2002.

Izračun denarnega prihodka

Znesek denarnega prihodka posamezne NCB se zniža za znesek, enak natečenim ter plačanim obrestim na obveznosti, ki so vključene v obveznostno osnovo. Svet ECB lahko dodatno sklene, da imajo NCB pravico do odškodnine za stroške, nastale z izdajanjem bankovcev, ali v izjemnih okoliščinah do odškodnine za posebne izgube, nastale pri poslih monetarne politike, ki jih opravljajo za Evrosistem. Plačilo odškodnine se izvede v obliki, ki je po presoji Sveta ECB primerna. Te zneske je mogoče pobotati z denarnimi prihodki NCB (Statut ESCB/ECB, člen 32.4, 1992). Vendar Svet ECB zaenkrat še ni sprejel te odločitve.

Neto denarni prihodek, ki ga posamezna NCB prenese v skupni fond, se izračuna tako, da se od ugotovljenega prihodka od določenih sredstev odštejejo odtegljaji omenjeni v prejšnjem odstavku. Temu znesku se nato prištejejo oziroma odštejejo obresti od razlike med obveznostno osnovo in določenimi sredstvi. Denarni prihodek, ki pripada posamezni NCB iz tega skupnega fonda, se izračuna glede na njen delež v vpisanem kapitalu ECB.

Neto terjatve/obveznosti kot razlika med denarnim prihodkom, ki ga NCB prenese v skupni fond, in denarnim prihodkom, ki pripada tej NCB, se evidentirajo v bilanci stanja pod postavko "Obveznosti/Terjatve znotraj Evrosistema: Druge terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema". V izkazu poslovnega izida pa je ta razlika, ki pripada posamezni NCB, prikazana pod postavko "Neto rezultat združevanja denarnega prihodka" (glej Prilogo 7).

8. VSTOP BANKE SLOVENIJE V EVROSISTEM

Slovenska centralna banka je 1.1.2007 v Sloveniji uvedla evro in s tem odpravila status države članice z odstopanjem. Postala je polnopravna članica Evrosistema z natanko enakimi pravicami in obveznostmi, kakor jih imajo NCB drugih 12 držav članic EU, ki so že uvedle evro. Z vstopom je bila zavezana vplačati preostali delež svojega vpisanega kapitala v kapital ECB, prenesti na ECB devizne rezerve ter prispevati v rezerve in rezervacije ECB, kar je bilo urejeno s Sklepom ECB/2006/30.

8.1. VPLAČILO KAPITALA

Banka Slovenije (v nadaljevanju BS) je ob vstopu v ESCB, 1. maja 2004, vplačala 7 odstotkov svojega deleža vpisanega kapitala ECB kot prispevek k operativnim stroškom ECB. 1. januarja 2007 je nato vplačala še preostali del svojega vpisanega kapitala v višini 17 milijonov EUR³⁰. Ponder BS v kapitalskem ključu ECB znaša 0,3194%, iz česar sledi, da skupni vpisani delež BS v kapitalu ECB od začetka leta 2007 znaša 18,4 milijona EUR (glej Tabela 3, na str. 16).

³⁰ Banka Slovenije je ta znesek plačala 2. januarja 2007 s prenosom preko sistema TARGET. Hkrati je z ločenim prenosom plačala tudi obresti, ki so se natekle v obdobju od 1. do 2. januarja 2007 od zneska, dolgovanega ECB.

8.2. PRENOS DEVIZNIH REZERV

BS je prenesla na ECB devizne rezerve v protivrednosti 191,6 milijonov EUR. Struktura prenesenih deviznih rezerv je razvidna iz Tabele 12. Portfelj, denominiran v ameriških dolarjih, upravljata Banka Slovenija in Banque centrale du Luxembourg kot zastopnici ECB, pri čemer gre za prvi združen portfelj deviznih rezerv ECB.

Tabela 12: Prenesene devizne rezerve Banke Slovenije na ECB^(*)

<i>Ameriški dolarji v protivrednosti v evrih (85%)</i>	<i>Zlato v protivrednosti v evrih (15%)</i>	<i>Skupni znesek v protivrednosti v evrih</i>
162.895.537,93	28.746.271,40	191.641.809,33

(*) Zneski deviznih rezerv v protivrednosti v evrih, ki jih je Banka Slovenije prenesla, so bili izračunani na osnovi menjalnega tečaja med evrom in ameriškim dolarjem, določenem v 24-urnem pisnem posvetovalnem postopku 29. decembra 2006 med centralnimi bankami, ki so sodelovale v tem postopku. V primeru zlata pa se je znesek določil na osnovi cene v ameriških dolarjih za čisto unčo zlata, kot je bila določena na londonskem trgu (angl. London gold fixing) 29. decembra 2006.

Vir: Decision ECB/2006/30, str. 2.

8.2.1. Terjatev, priznana Banki Slovenije s strani ECB

ECB je BS priznala obrestovano terjatev, denominirano v evrih, enakovredno skupnemu znesku prispevka BS v devizne rezerve v evrih. Decembra 2006 je bil med ECB in BS sklenjen sporazum v zvezi z omenjeno terjatvijo, priznana BS s strani ECB³¹. ECB in BS sta soglašali z vzpostavitvijo terjatve v znesku 184 milijonov EUR. S tem se je zagotovilo, da bo razmerje med zneskom terjatve BS v evrih in skupnim zneskom terjatev v evrih, priznanih drugim NCB sodelujočih držav članic³², enako razmerju med ponderjem BS v kapitalnem ključu ECB in skupnim ponderjem drugih sodelujočih NCB v tem ključu.

Razlika med zneskoma prenesenih deviznih rezerv (191,6 mio EUR) in priznanih terjatev, ki izhajajo iz prenosa deviznih rezerv (184 mio EUR), izvira iz uporabe veljavnih deviznih tečajev pri vrednotenju deviznih rezerv, ki jih je BS že prenesla, ter iz učinka, ki so ga imele na terjatve drugih sodelujočih NCB spremembe kapitalnega ključa ECB (1. januarja 2004, 1. maja 2004 in 1. januarja 2007).

ECB in BS sta se sporazumeli o modalitetah v zvezi s priznanjem terjatve BS.

1. Če je znesek terjatve, ki jo mora ECB priznati BS (na zadnji datum, na katerega ECB prejme devizne rezerve od BS), večji od 184 milijonov EUR, se znesek terjatve zmanjša na 184 milijonov EUR. Zmanjšanje se izvede tako, da se terjatev pobota z zneskom, ki ga mora BS prispevati v rezerve in rezervacije ECB. Pobotani znesek se obravnava kot predplačilo prispevka v rezerve in rezervacije ECB.

³¹ Sporazum z dne 30. decembra 2006 med Evropsko centralno banko in Banko Slovenije v zvezi s terjatvijo, priznana Banki Slovenije s strani Evropske centralne banke po členu 30.3 Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (2007/C 17/07).

³² "Sodelujoča" država članica pomeni državo članico, ki je že sprejela evro.

2. Če je znesek, ki ga mora BS prispevati v rezerve in rezervacije ECB, manjši od razlike med zneskom terjatve BS in 184 milijonov EUR, se znesek terjatve zmanjša na 184 milijonov EUR:
 - (a) s pobotom opisanim pod točko 1 in
 - (b) tako, da ECB plača BS znesek v evrih, enak znesku primanjkljaja, ki ostane po takšnem pobotu.
3. Če je znesek terjatve BS manjši od 184 milijonov EUR, se znesek terjatve poveča na 184 milijonov EUR. Povečanje se izvede tako, da BS plača ECB znesek v evrih, enak razliki.

8.3. ZAMENJAVA GOTOVINE V SLOVENIJI

1. januarja 2007 so bili v Sloveniji dani v obtok evrobankovci in evrokovanci. Banka Slovenije je začetne potrebe po evrobankovcih zadovoljila s črpanjem zalog evrobankovcev, ki jih ima Evrosistem. V okviru priprav na zamenjavo gotovine ter za zadovoljitev ocenjenega domačega povpraševanja v letu 2007 je iz zalog bankovcev Evrosistema prejela skupno 94,5 milijona evrobankovcev v nominalni vrednosti 2.175 milijonov EUR. Zaradi geografskih in logističnih razlogov je fizično dostavo v imenu Evrosistema opravila Oesterreichische Nationalbank. V prihodnjih letih bo izposojene evrobankovce "odplačala". Glede na Smernico ECB/2006/9 bo morala evrobankovce vrniti z dobavo enakovrednega števila in kakovosti evrobankovcev, in sicer v enem ali več zaporednih letih nemudoma po letu prehoda na evrogotovino. O izračunu enakovrednega števila in kakovosti bankovcev, ki jih je treba vrniti, bo odločil Svet ECB.

Izdelava slovenskih evrokovancev je bila na podlagi mednarodnega javnega razpisa vsem evropskim kovnicam dodeljena finski državni kovnici Mint of Finland, ki je skovala skupno 296,3 milijone evrokovancev v nominalni vrednosti 104 milijone EUR.

Delež BS v razdelitvenem ključu za izdajo evrobankovcev znaša 0,4225% (glej Tabela 7 str. 23). V Evrosistemu bo BS udeležena tudi na tistem monopolnem dobičku od izdanega denarja, ki ga pobira Evrosistem od evrobankovcev, ki bodo v obtoku zunaj držav evroobmočja. Tako bo deležna več monopolnega dobička od izdajanja denarja kot v katerikoli sedanjim razmeram ustrezni alternativni denarni ureditvi (Ribnikar, 2006, str. 19).

9. SKLEP

Ko država članica vstopi v Evrosistem, mora njena NCB vplačati svoj delež v kapital ECB, prenesti na ECB devizne rezerve ter prispevati v rezerve in rezervacije ECB. Prispevki posamezne NCB so določeni v skladu s ključem za vpis kapitala ECB, ki je odvisen od deleža države članice v prebivalstvu EU in deleža države članice v bruto domačem proizvodu EU. Hkrati je posamezna NCB, sorazmerno glede na njen delež v kapitalu ECB, udeležena tudi pri razdelitvi dobička oziroma izgube ECB ter delitvi denarnega prihodka Evrosistema.

V Evrosistemu pripada pravica izdajanja evrobankovcev ECB in NCB Evrosistema. NCB dajejo v obtok tudi delež bankovcev, ki pripada ECB. ECB ima za ta delež do NCB terjatve v sorazmerju z njihovimi deleži v ključu za vpis kapitala. Evrobankovci v obtoku se NCB razdelijo v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, pri čemer je porazdelitev narejena na način, da se ohranijo razmerja med državami iz kapitalskega ključa. Zaradi razlike med vrednostjo evrobankovcev, dodeljeno posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev, in vrednostjo evrobankovcev, ki jih ta NCB dejansko da v obtok, imajo NCB neto terjatve oziroma obveznosti znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku. Ti saldi predstavljajo eno od ključnih komponent pri izračunu denarnega prihodka.

Kot je predstavljeno v diplomskem delu, se znesek denarnega prihodka vsake NCB določi z merjenjem dejanskega prihodka, ki izhaja iz določenih sredstev, knjiženih v njenih poslovnih knjigah. K določenim sredstvom, poleg omenjenih neto terjatev iz naslova evrobankovcev v obtoku, spadajo še posojila kreditnim institucijam, neto terjatve do drugih NCB evroobmočja, terjatve, enake prenosu deviznih rezerv ter zlato. Od ugotovljenega prihodka se odštejejo določeni odbitki kot so na primer stroški v zvezi z izdajanjem bankovcev, posebne izgube, nastale pri poslih monetarne politike, plačane obresti na obveznosti, ki so vključene v obveznostno osnovo. Temu se prištejejo oziroma odštejejo obresti od razlike med določenimi sredstvi in obveznostno osnovo. Kjer vrednost določenih sredstev NCB presega ali ne dosega vrednosti njene obveznostne osnove, se razlika nadomesti tako, da se na samo vrednost razlike uporabi povprečna obrestna mera na določena sredstva vseh NCB skupaj.

Denarni prihodek se porazdeli med posamezne NCB v skladu z njihovimi deleži v kapitalu ECB, kar zagotavlja, da razporeditev denarnega prihodka ne spremeni relativnega dohodkovnega položaja NCB. Vsaka NCB prispeva denarni prihodek v skupen fond, nato pa dobi prihodek nazaj iz skupnega fonda, pri čemer prispevek in prejemek posamezne NCB nista enaka. V primeru, da je delež bankovcev, ki ga da v obtok posamezna NCB, večji od njenega deleža v kapitalu ECB, je le-ta neto plačnica denarnega prihodka, v nasprotnem primeru pa je neto prejemnica denarnega prihodka. Alokacija denarnega prihodka se izvede ob zaključku finančnega leta. V primeru, da ima ECB izgubo, pa lahko Svet ECB odloči, da se bo le-ta krila iz denarnih prihodkov določenega poslovnega leta, zaradi česar v tem poslovnem letu ne bo razdelitve denarnega prihodka med NCB.

Pravilo o razdelitvi denarnega prihodka glede na vpisani kapital ECB zaenkrat v praksi še ni zaživelo. Med leti 1999 do 2001 so bili v obtoku le nacionalni bankovci. Prav tako je bilo leto 2002 posebno leto, ko so bili poleg evrobankovcev v obtoku tudi nacionalni bankovci. Denarni prihodek je bil v tem letu izračunan analogno kot za pretekla leta. V obdobju od leta 2002 do 2007 je bilo za države, ki so bile takrat že članice Evrosistema, uvedeno prehodno obdobje za naslednjih pet let. V tem obdobju se izračunavajo prilagoditve saldov znotraj Evrosistema iz naslova evrobankovcev v obtoku, ki temeljijo na vrednosti bankovcev v obtoku vsake NCB v obdobju pred uvedbo evrobankovcev. Ta režim razporejanja denarnega prihodka je bil nekoliko prilagojen. Postopek prilagoditve se mora uporabiti vsakokrat, ko država članica sprejme evro ali ko se spremeni ključ za vpis kapitala. Po preteku naslednjih

šestih let je denarni prihodek v celoti razporejen med NCB v skladu z njihovimi deleži v kapitalu ECB.

Od 1. januarja 2007 je nova članica Evrosistema tudi slovenska centralna banka Banka Slovenije. BS je že vplačala njej ustrezen delež v kapital ECB, prenesla na ECB devizne rezerve ter prispevala v rezerve in rezervacije ECB. Ob koncu letošnjega leta pa bo prvič udeležena tudi pri razdelitvi dobička oziroma izgube ECB in delitvi denarnega prihodka Evrosistema, seveda sorazmerno z njenim ključem za vpis kapitala ECB.

Lahko bi rekli, da je "monetarni" dohodek Evrosistema, ustvarjen z monetarno politiko, skupno dobro, ki se razporedi NCB Evrosistema. Delitev "monetarnega" dohodka je potrebna, saj se lahko v območju enotne valute monetarne obveznosti NCB prosto in samostojno prenašajo od ene NCB k drugi. To velja še zlasti za obveznosti NCB iz naslova evrobankovcev, ki so, kot smo videli, glavni vir "monetarnega" dohodka.

LITERATURA

1. Colja Nataša: Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke Evrosistema. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 40 str.
2. Handig Martin, Holzfeind Robert: Euro Banknotes in Circulation and the Allocation of Monetary Income within Eurosystem. Monetary Policy & The Economy; 5 Years After – Austria's Experience with Euro. Dunaj : OeNB, 2007. str. 150-163.
3. Kun Janos: Seigniorage in Selected Transitional Economies: Current Situation and Future Prospects on the Road towards Monetary Integration. Focus on transition. Dunaj : OeNB, 2003. str. 176-195.
[URL: http://www.oenb.at/en/img/ft_20032_tcm16-1138.pdf], 23.4.2007.
4. Majcen Špela: Vloga nacionalne centralne banke v Evropskem sistemu centralnih bank. Bančni vestnik, Ljubljana, 52(2003), 12, str. 14-19.
5. Majcen Špela, Žemva Mojca: Pomembnejše finančne prilagoditve centralne banke ob vstopu v EMU. Ljubljana : Banka Slovenije, 2002. 23 str.
6. Možek Tatjana: Vpliv vstopa Slovenije v EU in evro območje na računovodska pravila in poročanje Banke Slovenije. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 100 str.
7. Pangršič Tadej: Denarna ureditev v EU. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 40 str.
8. Ribnikar Ivan: Monetarna ekonomija II. 2. dopolnjena in prenovljena izdaja. Mednarodni denarni sistem. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 176 str.
9. Ribnikar Ivan: Banka Slovenije kot sestavni del Evrosistema. Bančni vestnik, Ljubljana, 55(2006), 1/2, str. 19-20.
10. Scheller Hanspeter K.: The European Central bank; History, Role and Functions. Frankfurt : ECB, 2006. 229 str.
11. Smodiš Sebastjan: Vloga Banke Slovenije v Evrosistemu. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 47 str.
12. Vičič Mateja: Plačilni sistemi med državami EMU. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 38 str.

VIRI

1. Council Regulation (EC) No 1010/2000 of 8 May 2000 concerning further calls of foreign reserve assets by the European Central Bank (OJ L 115, 16.5.2000).
2. Decision of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by Decision of 14 December 2000 on the allocation of monetary income of the national central banks of participating Member States and losses of the ECB for the financial years 1999 to 2001 (ECB/2000/19) (OJ L 336, 30.12.2000).
3. Decision of the European Central Bank of 6 December 2001 on the issue of euro banknotes (ECB/2001/15) (OJ L 337, 20.12.2001).

4. Decision of the European Central Bank of 6 December 2001 on the allocation of monetary income of the national central banks of participating Member States from the financial year 2002 (ECB/2001/16) (OJ L 337, 20.12.2001).
5. Decision of the European Central Bank of 18 December 2003 amending Decision ECB/2001/15 of 6 December 2001 on the issue of euro banknotes (ECB/2003/23) (OJ L 9, 15.1.2004).
6. Decision of the European Central Bank of 22 April 2004 amending Decision ECB/2001/15 of 6 December 2001 on the issue of euro banknotes (ECB/2004/9) (OJ L 205, 9.6.2004).
7. Decision of the European Central Bank of 17 November 2005 on the distribution of the income of the European Central Bank on euro banknotes in circulation to the national central banks of the participating Member States (ECB/2005/11). (OJ L 311, 26.11.2005).
8. Decision of the European Central Bank of 19 May 2006 amending Decision ECB/2001/16 on the allocation of monetary income of the national central banks of participating Member States from the financial year 2002 (ECB/2006/7) (OJ L 148, 2.6.2006).
9. Decision of the European Central Bank of 15 December 2006 laying down the measures necessary for the paying-up of the European Central Bank's capital by the participating national central banks (ECB/2006/22) (OJ L 24, 31.1.2007).
10. Decision of the European Central Bank of 15 December 2006 laying down the measures necessary for the contribution to the European Central Bank's accumulated equity value and for adjusting the national central banks' claims equivalent to the transferred foreign reserve assets (ECB/2006/24) (OJ L 24, 31.1.2007).
11. Decision of the European Central Bank of 15 December 2006 amending Decision ECB/2001/15 on the issue of euro banknotes (ECB/2006/25) (OJ L 24, 31.1.2007).
12. Decision of the European Central Bank of 18 December 2006 laying down the measures necessary for the paying-up of the European Central Bank's capital by the non-participating national central banks (ECB/2006/26) (OJ L 24, 31.1.2007).
13. Decision of the European Central Bank of 30 December 2006 on Banka Slovenije's paying-up of capital, transfer of foreign reserve assets and contribution to the European Central Bank's reserves and provisions (ECB/2006/30) (OJ L 24, 31.1.2007).
14. ECB Annual Report 2003. Frankfurt : ECB, 2004. 232 str.
15. ECB Annual Report 2004. Frankfurt : ECB, 2005. 226 str.
16. ECB Annual Report 2005. Frankfurt : ECB, 2006. 225 str.
17. ECB Annual Report 2006. Frankfurt : ECB, 2007. 251 str.
18. Ekonomska in monetarna unija.
[URL: <http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.sl.html>], 26.6.2007.
19. Evropska centralna banka, Evrosistem, Evropski sistem centralnih bank. Frankfurt : ECB, 2006. 36 str.
20. Financial Statemets for the Year 2006. Dunaj : OeNB, 2007. 44 str.
21. Guideline of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by the Guideline of 16 November 2000 on the composition, valuation and modalities for the initial transfer of foreign-reserve assets, and the denomination and remuneration of equivalent claims (ECB/2000/15) (OJ L 336, 30.12.2000).

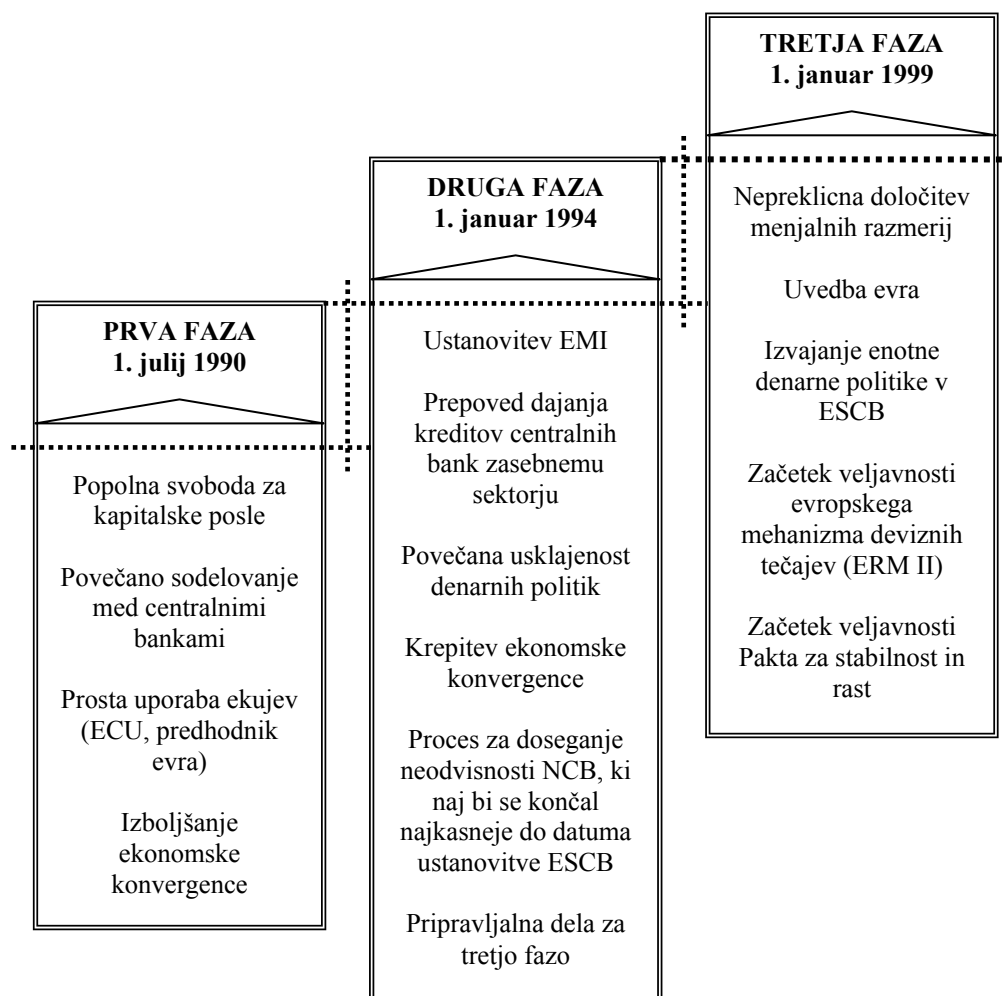
22. Guideline of the European Central Bank of 14 July 2006 on certain preparations for the euro changeover and on frontloading and sub-frontloading of euro banknotes and coins outside the euro area (ECB/2006/9) (OJ L 207, 28.7.2006).
23. Guideline of the European Central Bank of 31 August 2006 amending Guideline ECB/2000/7 on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem (ECB/2006/12) (OJ L 352, 13.12.2006).
24. Guideline of the European Central Bank of 10 November 2006 on the legal framework for accounting and financial reporting in the European System of Central Banks (ECB/2006/16) (OJ L 348, 11.12.2006).
25. Izvajanje denarne politike v evroobmočju. Splošna dokumentacija o instrumentih in postopkih denarne politike Evrosistema. Frankfurt : ECB, 2006. 105 str.
26. Latest figures on euro banknotes and coins – Number of euro banknotes in circulation. [URL: http://www.ecb.int/bc/faqbc/figures/shared/number_of_banknotes_circulation_pdf_web.pdf?], 20.3.2007.
27. Letni računovodski izkazi ECB 2006. Frankfurt : ECB, 2007. str. 35. [URL: http://www.ecb.eu/pub/pdf/annrep/ar2006annualaccounts_sl.pdf].
28. Monetarna politika – Devizne rezerve. [URL: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija-r.asp?MapaId=191>], 12.6.2007.
29. Overview of TARGET. Frankfurt : ECB, 2005. str. 19. [URL: <http://www.ecb.int/paym/pdf/target/current/targetoverview.pdf>]
30. Pogodba o EU. (OJ C 191, 29.7.1992).
31. Protocol on the Statue of the European System of Central Banks and of the European Central Bank (OJ C 191, 29.7.1992).
32. Recommendation of the European Central Bank for a Council Regulation (EC) concerning the limits for capital increases of the European Central Bank (ECB/1998/11) (OJ C 411, 31.12.1998).
33. Sporazum z dne 30. decembra 2006 med Evropsko centralno banko in Banko Slovenije v zvezi s terjatvijo, priznana Banki Slovenije s strani Evropske centralne banke po členu 30.3 Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (2007/C 17/07) (UL C 17, 25.1.2007).
34. Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, odboru regij in Evropski centralni banki – Pet let evrobankovcev in evrokovancev {SEC(2006) 1786}. Bruselj : Komisija evropskih skupnosti, 2006. str. 6. [URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/com/2006/com2006_0862sl01.pdf].
35. TARGET – Payment processing. [URL: <http://www.ecb.int/paym/target/current/op/html/index.en.html>], 12.3.2007.
36. Vse-evropski plačilni sistemi. [URL: <http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=155>], 12.3.2007.

PRILOGE

SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Tri faze Ekonomske in monetarne unije (EMU)	1
Priloga 2: Vpisani in vplačani deleži kapitala posameznih NCB.....	2
Priloga 3: Izkaz poslovnega izida ECB za leto, ki se je končalo 31. decembra 2006.....	4
Priloga 4: Število in vrednost evrobankovcev v obtoku od januarja 2002 do marca 2007.....	5
Priloga 5: Bilanca stanja ECB na dan 31. december 2006.....	7
Priloga 6: Letna bilanca stanja NCB	8
Priloga 7: Izkaz poslovnega izida NCB	10
Priloga 8: Slovar uporabljenih tujih izrazov in kratic	11

Priloga 1: Tri faze Ekonomske in monetarne unije (EMU)

Vir: Ekonomska in monetarna unija, 2007.

Priloga 2: Vpisani in vplačani deleži kapitala posameznih NCB, kot sledijo iz ključa za vpis kapitala ECB (v EUR)

NCB	Od 1. januarja 1999		Od 1. januarja 2004		Od 1. maja 2004		Od 1. januarja 2007	
	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan
Banque Nationale de Belgique	143.290.000	143.290.000	141.485.000	141.485.000	141.910.195	141.910.195	142.334.200	142.334.200
Deutsche Bundesbank	1.224.675.000	1.224.675.000	1.170.200.000	1.170.200.000	1.176.170.751	1.176.170.751	1.182.149.240	1.182.149.240
Bank of Greece	102.820.000	102.820.000	108.070.000	108.070.000	105.584.034	105.584.034	104.659.533	104.659.533
Banko de Espana	444.675.000	444.675.000	439.005.000	439.005.000	432.697.551	432.697.551	434.917.735	434.917.735
Banque de France	841.685.000	841.685.000	825.875.000	825.875.000	827.533.093	827.533.093	828.813.864	828.813.864
Central Bank of Ireland	42.480.000	42.480.000	51.270.000	51.270.000	51.300.686	51.300.686	51.183.397	51.183.397
Banka d'Italia	744.750.000	744.750.000	728.630.000	728.630.000	726.278.371	726.278.371	721.792.464	721.792.464
Banque centrale du Luxembourg	7.460.000	7.460.000	8.540.000	8.540.000	8.725.401	8.725.401	9.073.028	9.073.028
De Nederlandsche Bank	213.900.000	213.900.000	221.615.000	221.615.000	222.336.360	222.336.360	224.302.523	224.302.523
Oesterreichische Nationalbank	117.970.000	117.970.000	115.095.000	115.095.000	115.745.120	115.745.120	116.128.992	116.128.992
Banco de Portugal	96.160.000	96.160.000	100.645.000	100.645.000	98.233.106	98.233.106	98.720.300	98.720.300
Banka Slovenije	-	-	-	-	-	-	18.399.524	18.399.524
Suomen Pankki – Finlands Bank	69.850.000	69.850.000	71.490.000	71.490.000	71.711.893	71.711.893	71.708.601	71.708.601
NCB evroobmočja skupaj	4.049.715.000	4.049.715.000	3.981.920.000	3.981.920.000	3.978.226.562	3.978.226.562	4.004.183.400	4.004.183.400
Bulgarian National Bank	-	-	-	-	-	-	50.883.843	3.561.869
Češka narodni banka	0	0	0	0	81.155.136	5.680.860	79.957.855	5.597.050
Denmarks Nationalbank	83.545.000	4.177.250	86.080.000	4.304.000	87.159.414	6.101.159	87.204.756	6.104.333
Eesti Pank	0	0	0	0	9.927.370	694.916	9.810.391	686.727
Central Bank of Cyprus	0	0	0	0	7.234.070	506.385	7.195.055	503.654
Latvijas Banka	0	0	0	0	16.571.585	1.160.011	16.204.715	1.134.330
Lietuvos bankas	0	0	0	0	24.623.661	1.723.656	24.068.006	1.684.760
Magyar Nemzeti Bank	0	0	0	0	77.259.868	5.408.191	75.700.733	5.299.051
Central Bank of Malta	0	0	0	0	3.600.341	252.024	3.583.126	250.819
Narodowy Bank Polski	0	0	0	0	285.912.706	20.013.889	280.820.283	19.657.420

Nadaljevanje Priloge 2: Vpisani in vplačani deleži kapitala posameznih NCB kot sledijo iz ključa za vpis kapitala ECB (v EUR)

NCB	Od 1. januarja 1999		Od 1. januarja 2004		Od 1. maja 2004		Od 1. januarja 2007	
	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan	Vpisan	Vplačan
Banka Nationala a Romaniei	-	-	-	-	-	-	145.099.313	10.156.952
Banka Slovenije	0	0	0	0	18.613.819	1.302.967	-	-
Narodna banka Slovenska	0	0	0	0	39.770.691	2.783.948	38.970.814	2.727.957
Sveriges Riksbank	132.685.000	6.634.250	133.180.000	6.659.000	134.292.163	9.400.451	134.298.089	9.400.866
Bank of England	734.055.000	36.702.750	798.820.000	39.941.000	800.321.860	56.022.530	802.672.024	56.187.042
NCB zunaj evroobmočja skupaj	950.285.000	47.514.250	1.018.080.000	50.904.000	1.586.442.685	111.050.988	1.756.469.003	122.952.830
NCB evroobmočja in zunaj evroobmočja skupaj	5.000.000.000	4.097.229.250	5.000.000.000	4.032.824.000	5.564.669.247	4.089.277.550	5.760.652.403	4.127.136.230

3

Vir: ECB Annual Report 2004, 2005, str. 190; Decision ECB/2006/22, str. 1; Decision ECB/2006/26, str.1.

Priloga 3: Izkaz poslovnega izida ECB za leto, ki se je končalo 31. decembra 2006

	2006 (EUR)	2005 (EUR)
Obrestni prihodki od deviznih rezerv	1.318.243.236	889.408.789
Obrestni prihodki iz razdelitve evrobankovcev znotraj Evrosistema	1.318.852.000	868.451.848
Drugi obrestni prihodki	2.761.697.060	1.794.267.421
<i>Obrestni prihodki</i>	<i>5.398.792.296</i>	<i>3.552.128.058</i>
Obrestovanje terjatev NCB iz naslova prenesenih deviznih rezerv	(965.331.593)	(710.160.404)
Drugi obrestni odhodki	(2.461.625.254)	(1.572.338.709)
<i>Obrestni odhodki</i>	<i>(3.426.956.847)</i>	<i>(2.282.499.113)</i>
Neto obrestni prihodki	1.971.835.449	1.269.628.945
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev	475.380.708	149.369.135
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	(718.467.508)	(97.494.081)
Prenos v/črpanje rezervacij za tečajna in cenovna tveganja	(1.379.351.719)	(992.043.443)
Neto rezultat finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	(1.622.438.519)	(940.168.389)
Neto odhodki od provizij	(546.480)	(182.373)
Prihodek iz lastniških vrednostnih papirjev in udeležb v drugih družbah	911.866	853.403
Drugi prihodki	11.407.583	17.428.558
Skupaj neto prihodki	361.169.899	347.560.144
Stroški dela	(160.847.043)	(153.048.314)
Upravni stroški	(166.426.595)	(158.457.219)
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	(29.162.141)	(31.888.637)
Storitve tiskanja bankovcev	(4.734.120)	(4.165.974)
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	0	0

Vir: ECB Annual Report 2006, 2007, str. 199.

Priloga 4: Število (x mio) in vrednost (v mrd EUR) evrobankovcev v obtoku od januarja 2002 do marca 2007

	Število								Vrednost
	EUR 500	EUR 200	EUR 100	EUR 50	EUR 20	EUR 10	EUR 5	Total	
2002 jan	61	75	364	1417	1962	2000	1922	7800	221,489
2002 feb	80	88	438	1612	1926	1822	1506	7473	246,535
2002 mar	93	95	477	1780	1910	1742	1302	7398	264,150
2002 apr	103	99	502	1820	1828	1622	1186	7159	271,138
2002 maj	112	103	527	1902	1802	1591	1151	7186	281,821
2002 jun	122	106	552	1964	1813	1576	1136	7268	293,023
2002 jul	131	110	578	2039	1833	1548	1120	7358	304,765
2002 avg	134	110	583	2068	1814	1518	1110	7336	307,475
2002 sep	140	111	592	2093	1793	1512	1112	7353	312,440
2002 okt	147	113	606	2143	1801	1523	1115	7448	320,874
2002 nov	155	115	619	2165	1774	1495	1107	7430	326,468
2002 dec	167	121	673	2435	1975	1643	1191	8204	358,535
2003 jan	169	118	648	2224	1762	1475	1102	7498	339,526
2003 feb	175	119	657	2258	1757	1468	1095	7530	345,422
2003 mar	182	122	672	2295	1759	1466	1093	7589	352,781
2003 apr	189	123	690	2398	1847	1532	1125	7904	365,797
2003 maj	194	124	698	2428	1849	1537	1135	7965	371,008
2003 jun	200	126	711	2467	1868	1547	1138	8056	378,042
2003 jul	208	129	733	2553	1908	1558	1144	8233	390,011
2003 avg	209	128	734	2558	1897	1542	1139	8207	390,447
2003 sep	214	128	738	2556	1863	1532	1138	8170	392,651
2003 okt	221	129	747	2585	1858	1536	1141	8217	398,366
2003 nov	228	131	759	2617	1857	1540	1145	8277	405,233
2003 dec	238	135	810	2896	2054	1685	1218	9037	436,131
2004 jan	239	133	782	2669	1849	1528	1144	8344	415,615
2004 feb	243	133	785	2689	1850	1530	1143	8372	418,916
2004 mar	250	134	796	2722	1848	1526	1140	8417	425,348
2004 apr	256	135	810	2799	1903	1571	1166	8639	435,414
2004 maj	261	136	821	2868	1945	1603	1181	8817	444,234
2004 jun	268	137	832	2892	1943	1594	1180	8845	449,689
2004 jul	275	139	854	3002	2009	1627	1193	9099	463,156
2004 avg	276	138	851	2971	1967	1595	1185	8982	460,208
2004 sep	282	138	857	2992	1963	1605	1189	9025	465,027
2004 okt	288	139	865	3024	1975	1620	1199	9110	471,256
2004 nov	296	140	875	3034	1950	1607	1200	9103	476,100
2004 dec	306	143	919	3255	2079	1700	1247	9650	501,259
2005 jan	307	141	898	3083	1938	1596	1199	9162	486,413
2005 feb	311	141	900	3094	1931	1587	1189	9152	488,879
2005 mar	319	141	912	3182	1993	1635	1214	9396	500,184
2005 apr	326	143	926	3214	1992	1630	1210	9440	506,964
2005 maj	332	144	935	3235	1994	1643	1220	9503	512,606
2005 jun	341	145	949	3317	2050	1676	1232	9710	524,128
2005 jul	346	146	966	3400	2096	1697	1240	9890	533,795
2005 avg	344	144	957	3346	2047	1658	1227	9722	527,439
2005 sep	349	145	962	3386	2055	1680	1241	9819	533,210
2005 okt	354	145	968	3404	2058	1686	1244	9861	537,450
2005 nov	362	146	977	3402	2040	1673	1239	9839	541,551
2005 dec	370	149	1018	3624	2160	1761	1285	10368	565,217
2006 jan	369	146	989	3426	2012	1649	1238	9830	546,958
2006 feb	373	146	993	3457	2021	1660	1241	9891	551,104
2006 mar	379	146	1001	3494	2033	1671	1234	9959	557,151
2006 apr	384	148	1015	3593	2119	1738	1266	10261	568,832
2006 maj	388	148	1020	3590	2102	1725	1265	10239	570,837
2006 jun	393	149	1034	3668	2149	1752	1278	10423	580,134
2006 jul	398	150	1050	3749	2188	1768	1282	10586	589,466
2006 avg	397	149	1045	3712	2156	1743	1278	10480	585,519
2006 sep	401	149	1050	3737	2151	1760	1287	10535	589,238

Nadaljevanje Priloge 4: Število (x mio) in vrednost (v mrd EUR) evrobankovcev v obtoku od januarja 2002 do marca 2007

	Število								Vrednost
	EUR 500	EUR 200	EUR 100	EUR 50	EUR 20	EUR 10	EUR 5	Total	
2006 okt	406	150	1059	3764	2157	1785	1288	10610	594,729
2006 nov	411	151	1068	3778	2140	1777	1286	10611	598,563
2006 dec	419	153	1116	4078	2337	1901	1346	11349	628,242
2007 jan	417	151	1082	3787	2117	1727	1281	10562	602,279
2007 feb	419	151	1084	3801	2120	1723	1278	10575	604,216
2007 mar	423	152	1099	3885	2173	1753	1294	10779	613,562

Vir: Latest figures on euro banknotes and coins, 2007.

Priloga 5: Bilanca stanja ECB na dan 31. december 2006

	31. dec 2006	31. dec 2005
<u>Aktiva</u>		
Zlato in terjatve v zlatu	9.929.865.976	10.064.527.857
Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	29.728.145.585	31.232.719.591
Terjatve do MDS	414.768.308	170.162.349
Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine	29.313.377.277	31.062.557.242
Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	2.773.828.417	2.908.815.389
Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih		
Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila	4.193.677	13.416.711
Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih	33.914	25.000
Terjatve znotraj Evrosistema	53.805.327.930	50.363.822.219
Terjatve, povezane z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema	50.259.459.435	45.216.783.810
Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)	3.545.868.495	5.147.038.409
Druga sredstva	9.525.059.744	7.747.729.655
Opredmetena osnovna sredstva	175.180.989	175.237.902
Druga finančna sredstva	8.220.270.389	6.888.490.580
Razlike zaradi prevrednotenja zabilančnih instrumentov	29.518.315	0
Aktivne časovne razmejitev	1.094.509.354	679.603.366
Razno	5.580.697	4.397.807
SKUPNA AKTIVA	105.766.455.243	102.331.056.422
<u>Pasiva</u>		
Bankovci v obtoku	50.259.459.435	45.216.783.810
Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih	1.065.000.000	1.050.000.000
Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih	105.121.522	649.304.896
Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti		
Vloge, stanja in druge obveznosti	330.955.249	855.933.000
Obveznosti znotraj Evrosistema		
Obveznosti, ustrezne prenosu deviznih rezerv	39.782.265.622	39.782.265.622
Druge obveznosti	2.162.991.684	1.551.356.303
Pasivne časovne razmejitev	1.262.820.884	919.344.079
Razno	899.170.800	632.012.224
Rezervacije	2.393.938.510	1.027.507.143
Računi prevrednotenja	5.578.445.671	8.108.628.098
Kapital in rezerve	4.089.277.550	4.089.277.550
Kapital	4.089.277.550	4.089.277.550
Rezerve	0	0
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	0	0
SKUPNA PASIVA	105.766.455.243	102.331.056.422

Vir: ECB Annual Report 2006, 2007, str. 196-197.

Priloga 6: Letna bilanca stanja NCB

SREDSTVA	Leto poročanja	Predhodno leto
<p>1. Zlato in terjatve v zlatu</p> <p>2. Terjatve do rezidentov zunaj evroobmočja, denominirane v tuji valuti 2.1. Terjatve do IMF 2.2. Stanja pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, dana posojila in druga zunanja sredstva</p> <p>3. Terjatve do rezidentov evroobmočja, denominirane v evrih</p> <p>4. Terjatve do rezidentov zunaj evroobmočja, denominirane v evrih 4.1. Stanja pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila 4.2. Terjatve, ki izhajajo iz kredita v skladu z ERM II</p> <p>5. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja, povezana z operacijami denarne politike, denominirana v evrih 5.1. Operacije glavnega refinanciranja 5.2. Operacije dolgoročnejšega refinanciranja 5.3. Povratne operacije finega uravnavanja 5.4. Povratne strukturne operacije 5.5. Odprta ponudba mejnega posojanja 5.6. Krediti v povezavi s pozivi h kritju</p> <p>6. Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja, denominirane v evrih</p> <p>7. Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja, denominirani v evrih</p> <p>8. Javni dolg, denominiran v evrih</p> <p>9. Terjatve znotraj Evrosistema 9.1. Udeležba v ECB 9.2. Terjatve, enakovredne prenosu deviznih rezerv 9.3. Terjatve v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB 9.4. Neto terjatve v zvezi z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema 9.5. Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)</p> <p>10. Postavke v postopku poravnave</p> <p>11. Druga sredstva 11.1. Kovanci evroobmočja 11.2. Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva 11.3. Druga finančna sredstva 11.4. Razlike zaradi prevrednotenja zabilančnih instrumentov 11.5. Aktivne časovne razmejitve 11.6. Razno</p> <p>12. Izguba tekočega leta</p>		
SKUPAJ SREDSTVA		

Nadaljevanje Priloge 6: Letna bilanca stanja NCB

OBVEZNOSTI	Leto poročanja	Predhodno leto
<p>1. Bankovci v obtoku</p> <p>2. Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja, povezane z operacijami denarne politike, denominirane v evrih 2.1. Tekoči računi (ki pokrivajo sistem obveznih rezerv) 2.2. Deponiranje presežne likvidnosti 2.3. Vezani depoziti 2.4. Povratne operacije finega uravnavanja 2.5. Depoziti v povezavi s pozivi h kritju</p> <p>3. Druge obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja, denominirane v evrih</p> <p>4. Izdani dolžniški certifikati</p> <p>5. Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja, denominirane v evrih 5.1. Širši sektor države 5.2. Druge obveznosti</p> <p>6. Obveznosti do rezidentov zunaj evroobmočja, denominirane v evrih</p> <p>7. Obveznosti do rezidentov evroobmočja, denominirane v tuji valuti</p> <p>8. Obveznosti do rezidentov zunaj evroobmočja, denominirane v tuji valuti 8.1. Depoziti, stanja in druge obveznosti 8.2. Obveznosti, ki izhajajo iz kredita v skladu z ERM II</p> <p>9. Protipostavka posebnih pravic črpanja, ki jih dodeli IMF</p> <p>10. Obveznosti znotraj Evrosistema 10.1. Obveznosti ustrezne prenosu deviznih rezerv 10.2. Obveznosti v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB 10.3. Neto obveznosti v zvezi z razdelitvijo evrobankovcev znotraj Evrosistema 10.4. Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)</p> <p>11. Postavke v postopku poravnave</p> <p>12. Druge obveznosti 12.1. Razlike zaradi prevrednotenja zabilančnih instrumentov 12.2. Pasivne časovne razmejitve 12.3. Razno</p> <p>13. Rezervacije</p> <p>14. Računi vrednotenja</p> <p>15. Kapital in rezerve 15.1. Kapital 15.2. Rezerve</p> <p>16. Dobiček tekočega leta</p>		
SKUPAJ OBVEZNOSTI		

Vir: Guideline ECB/2006/16, str. 34.

Priloga 7: Izkaz poslovnega izida NCB ⁽¹⁾

	Obravnavano leto	Predhodno leto
1.1. Obrestni prihodki		
1.2. Obrestni odhodki		
1. Neto obrestni prihodki (odhodki)		
2.1. Realizirani dobički/izgube, ki izhajajo iz finančnih operacij		
2.2. Odpis finančnih sredstev in pozicij		
2.3. Prenos v/iz rezervacij za tečajna in cenovna tveganja		
2. Neto rezultat finančnih operacij, odpisi in rezervacije za spremembe		
3.1. Prihodki iz provizij		
3.2. Odhodki iz provizij		
3. Neto prihodek/odhodek iz provizij		
4. Prihodek iz lastniških vrednostnih papirjev in udeležb v drugih naložbah		
5. Neto rezultat združevanja denarnega prihodka		
6. Drugi prihodki		
Skupaj neto prihodek		
7. Stroški dela		
8. Administrativni stroški		
9. Amortizacija opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev		
10. Storitve proizvodnje bankovcev ⁽²⁾		
11. Drugi stroški		
12. Davek na prihodek in druge državne obremenitve prihodka		
(Izguba)/dobiček tekočega leta		

⁽¹⁾ Razkritje, ki se nanaša na evrobankovce v obtoku, obrestovane neto terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve evrobankovcev znotraj Evrosistema, in na denarni prihodek, bi morali uskladiti v objavljenih letnih računovodskih izkazih posameznih NCB.

⁽²⁾ Ta postavka se uporablja pri proizvodnji bankovcev pri zunanjem izvajalcu (za stroške te storitve, ki jo upravlja zunanje podjetje, pooblaščen za proizvodnjo bankovcev v imenu centralnih bank).

Vir: Guideline ECB/2006/16, str. 36.

Priloga 8: Slovar uporabljenih tujih izrazov in kratic

<i>Tuj izraz</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Capital Share Mechanism (CSM)	Mehanizem CSM
Compensatory amount	Kompenzacijski znesek
Cross-border payments	Plačila čez državne meje
Council Regulation	Uredba Sveta EU
Decision of the ECB	Sklep ECB
Depozit facility	Odprta ponudba mejnega depozita
Earmarkable assets	Določena sredstva
Economic and Monetary Union (EMU)	Ekonomsko in monetarna unija
Euro area	Evroobmočje
European Central Bank (ECB)	Evropska centralna banka
European Currency Unit (ECU)	Evropska denarna enota
European Monetary Institute (EMI)	Evropski monetarni inštitut
European Payment Mechanism (EPM)	Plačilni mehanizem ECB
European System of Central Banks (ESCB)	Evropski sistem centralnih bank
European Union (EU)	Evropska unija
Exchange Rate Mechanism II (ERM II)	Mehanizem deviznih tečajev ERM II
Executive Board of the ECB	Izvršilni odbor ECB
Financial statements	Računovodski izkazi
Fine-tuning operations	Operacije finega uravnavanja
General Council of the ECB	Razširjeni svet ECB
Governing Council of the ECB	Svet ECB
Guideline of the ECB	Smernica ECB
Liability base	Obveznostna osnova
Long-term refinancing operations	Operacije dolgoročnega refinanciranja
Maastricht Treaty	Maastrichtska pogodba, Pogodba o Evropski uniji
Main refinancing operations	Operacije glavnega refinanciranja
Marginal lending facility	Odprta ponudba mejnega posojila
Minimum reserves	Obvezne (najmanjše) rezerve
Monetary income	Denarni prihodek
Monetary income pooling	Prenos denarnega prihodka v skupni fond
Monetary income reallocation	Prerazporeditev denarnega prihodka
Monetary policy	Monetarna politika
National central banks (NCB)	Nacionalne centralne banke
Open market operations	Operacije odprtega trga
"Opt-out" clause	Klavzula o izvzetju
Real Time Gross Settlement (RTGS)	Bruto poravnava v realnem času (BPRČ)

Nadaljevanje Priloge 8: Slovar uporabljenih tujih izrazov in kratic

<i>Tuj izraz</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Recommendation of the ECB	Priporočilo ECB
Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)	Medbančno komunikacijsko omrežje za izmenjavo podatkov
Standing facilities	Odprte ponudbe
Statute of the ESCB and of the ECB structural operations	Statut ESCB/ECB Strukturne operacije
Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer (TARGET)	Transevropski avtomatizirani ekspresni transforni sistem bruto poravnav v realnem času
Transfer of foreign reserves	Prenos deviznih rezerv